

Jon

Jonké Tatpon Lutad

Lugot

Jonké adnam tatpon lutatso Jisumé turyarné gomugdé émna léngkanbitung, sé:ko "tani:pé badla ngoluk lédílo du:mínto." Sé: potinsok lukamdémpé, sé: tatpon lutatsém adnam léga:dé sé:ai, sé:koi sém poyéji, Jisubí pesula lé:binam Moturbinédé, Ru:néké Ao:dé odokké bím méngkésula bulu turnamém pa:yépé émnamdém méngkésudopé.

Lugotpo:namdok léddoupé (1.1-18) Jisubí turyarra du:né Ru:néké gomugdok lédílo lékonamdém lukanbitag, tatpon lutatsok adbugdo bojéru:ngko mé:píla:ma:nam Jisuké gernam agerém atkanbitag okokídí:dé bí pesubila lé:binam Moturbiné, Ru:néké Ao:dé émna lukanbidag. Odok lédupé luyírbinaimém pa:dag okodé okkom mé:píla:man agerkídí:dokki léngkanton édém lusarbidag. Odokké potinsok attungkolo adbitag kapé tani ékké Jisumé méngkésula bíkkol gímínnépé ikan odokké kapé akke bím méngkésu:ma:pé bíkkolokké gíyodamka:ji. Puyu 13-17 dé Jisuké arai-araipé luyírsunékídí:dok lédílo luposula du:nammém adgabra lé:tag.

Jonbí turyarné turnamdém Jisukolok pa:nam amanko émna lubitag, édé amandé su:kkolokké pa:robbola sé:kobulu édém lambédé, arodé, odokké turnamdé émna méngkésuyéji bulu pa:yé.

Tarungkídíng

Adbug (1.1-18)

Jon bapitsbí:la Jisukolo gígodmínpo:né luyírsunékídíng (1.19-51)

Appíngké kangga:pé Jisuké ager-germam (2.1-12.50)

Jerusalemdo:la kérang-kétagdo (13.1-19.42)

Jisuké sikolokké turkunam odokké léngkansunam (20.1-31)

Attér: Lékoda Galili:do léngkansunam (21.1-25)

Gomugdé Tani:pé Batkang

1 ¹ Lendo-a:dodo Gomugdé dungngai, odokké Gomugdé Ru:néké lédílo dungngai odokké Gomugdé Ru:nébí:ai.

² Lendo-a:dodokkébo Gomugdé Ru:néké lédílo dungngai. ³ Bíkkokki

appíngém ru:to; okkom ru:tagji édé appí:dém bí:ong ru:tag. ⁴ Édé Gomugdé turnamém pangkodé, odokké édé turnamdé tani:lok píangé. ⁵ Pía:dé kémodo undag, odokké kémodé édém níngérrama.

⁶ Odo Ru:néké mélíngam tani:ko gído sék aminém Jon émtang. ⁷ Bí édé pía:dém lukanbiné kísapé gído, odo bíkkokki appíng taniyé méngkésuyé. ⁸ Bí aídé édé pía:dé:mangai; bí édé pía:dém lukanbiné kísapépag gíka. ⁹ Appíng taniyé pía:mola:né aro pía:dé mo:píso:pé gído.

¹⁰ Bí mo:píso dungngai, odokké mo:písém bíkkokki ru:tagai, émpige:la mo:písok taniyé bím kangkintomang. ¹¹ Bí bík aíké tani:kídí:do:pé gíto, émpige:la bík aí:tanikídí:dé bím boríksutomang. ¹² Éngom sé:kobulu bím boríksuge:la bík aminno méngkésutoji, bí bulum Ru:néké omma:pé ila:dopé tornamém bito. ¹³ Bulum í:ikokki manggom, adin-amírrók mé:namkimmanggom, tani:lok mé:namki omang, émpige:la Ru:néké mé:ngkampépag otag.

¹⁴ Odokké édé Gomugdé adinpé badla ngoluk lédílo du:míndung. Ngolu bík unjígdem ka:to, édé Atérkéla: Atéro:dok unjígdem sé:ko Abukolokké gídu:ji, aséngéla: arro pí:sí:la dung.

¹⁵ Jonbí bím lukanbila luto, "Bí édé tani:dé sé:kobí gíyé émna ngo lukaji, bí ngok lédupé gído, émpige:la bí ngom gíbadyeku, kapila:né bí ngomyang po:pélokkébo dung."

¹⁶ Ngolu bík pí:sí:né asé:dok ayangém ayang tayé:lo ayangém pa:témna pa:dung. ¹⁷ Kapéné lurodém Musi:kokki bitagai; émpige:la aséngéla: arro Jisu Kiristokokki gídung. ¹⁸ Sé:kosin édílo:sin Ru:némé kangkímang, émpige:la Atér Ao:dé sé:ko bík Abudok kéra:do du:ji, bí ngolum Ru:némé kinmoto.

Jon Baptiské Lugo:binam

(Moti 3.1-12; Mark 1.1-8; Luk 3.1-18)

¹⁹ Édílo Jerusalemdok Jiudi mirokídí:dé mirí ékkémna Lebia ékkém Jonkolo:pé méligla bí sé:kon émnamdém taumoka:ji, odo Jonké lukanbinamdé siddai.

²⁰ Jonbí lusuto, "Ngo Kiristobí:mang" émnamdém appíngké tatkolo lupaksula lunamdém anyisutoma.

²¹ Bulu bím tauto, "Émpémílo no sé:kon? No Elija:bí:i?"

Bí luto, "Ngo Elijabí:mang."

"No lungor-lunédéi?"

Bí lulatsutoku, "Ma."

1.3 Kol 1.16; 1 Kor 8.6; Ibr 1.2 1.12 Gal 3.26 1.13 1 Pit 1.23; Jem 1.18
 1.14 Rum 1.3; Gal 4.4; Pilip 2.7 1.16 Kol 1.19; Ipi 1.23 1.18 Gílen 33.20
 1.21 Atten 18.15

²² Léddarpé bulu luto, "No sé:kon? Ngolum lutei odo ngolu ngolum mélígnékídí:dém ngolusin lubila:dokupé. No aíém sé:ko émna lusudon?"

²³ Jonbí lungor-luné Jisoya:ké agompé lulatsutoku,

"Ngo sullipotado jé:la du:né gomugdé:

'Ru:tumké léga:pé lambédém yíg-émotok.'"

²⁴ Odo Parosi ékké sé:kom mélíktungnan, ²⁵ bulu bím tauto, "No Kiristobí:ma:mílo, Elijabí:ma:mílo, odokké lungor-lunédé:ma:mílo, kapila no baptisém bidun?"

²⁶ Jonbí lulatsutoku, "Ngo asiki baptisém bidung, émpige:la noluk ara:do a:ko dagla dung sé:kom nolu kinmang. ²⁷ Bí édé sé:ko ngok lédupé gído, sék létagdok ríbídémsin tarsarbinan ngokké arré kamang."

²⁸ Sé: appí:sé Jordon kekondok Betani:do ikang, okolo Jonbí baptis bila dungngan.

Ru:nék Mer-ao:dé

²⁹ Longkondo Jonbí Jisumé bíkkodo:pé gídopé ka:la luto, "Kangkítok, Ru:nék mer-ao:dé, sé:ko mo:písok pa:bém jo:pagbipénédé! ³⁰ Bí édé tani:dé sék légangé ngo luka, 'Ngok lédupé tani:ko gído sé:ko ngom gíbadyeku, kapila:né bí ngomyang po:pélokkébo dung.' ³¹ Ngo aíéi bím kinmangai, émpige:la bím Israel taniyé kinyékupé émnapag ngo asiki baptisém bikapé gídung."

³² Odokké Jonbí sé: lukanbinamsém lubito: "Tayéng-amo:tokké Angunn Yalobí pékí kísapé dé:yíla bík tayé:lo dé:rasudopé ngo ka:to. ³³ Ngo aíé bím kinma:yai, émpige:la ngom asiki baptisém bidopé mélígnédé ngom luto, 'Oko tani:dok tayé:lo Yalodé dé:yíla dé:rasuyéji, bí:éibo édé sé:ko Angunn Yaloki baptisém bipénédé.'

³⁴ Ngo ka:sutag édémpila ngo lukanbidung bí Ru:nék Ao:dé."

Jisukolo Gígotpo:né Luyírsunékídíng

³⁵ Longkondo Jonbí bíkkol luyírsuné annyikolok lédílo lékoda dagla dungngai. ³⁶ Édílo bí Jisumé gípaddopé ka:toji, bí luto, "Ka:tok, Ru:nék Mer-ao:dé!"

³⁷ Édílo luyírsuné annyidé bík édé lunamdém tattoji, bulu Jisuk lédulo gímíngang. ³⁸ Ngelatsunamé, Jisubí bulum gímíndopé ka:la tauto, "Nolum okkom lagidan?"

Bulu luto, "Rabbi" (odok légí:dé Luyír-abu), "no okolo du:don?"

³⁹ Bí lulatsutoku, "Gímínto, odo nolu ka:begyé." Édémpila bulu gímínna ka:to bí okolo du:dagji odokké édé longédo bulu bík lédílo du:mínto. Kapéné édé yummayír appi a:dí kírarné ayírdaggaboi.

⁴⁰ Jonbí okko émna lutoji édém tadla Jisukkol gímínné annyidok ako Simon Pitorké bíro Andriubí:ai. ⁴¹ Andriubí bík bíro Simonmé magappongekula bím lukanbito, "Ngolu Messiamé pa:to," (sé: agomsok légí:dé "Kiristo"^a). ⁴² Odokké bí bím Jisukodo:pé gía:bodo.

Jisubí bím kangge:la luto, "Nok aminé Jonké ao Simon. Émpige:la nom Kepas^b émna gogyé." (Kepas émna minnamdé Girik agompé Pitor.)

Jisubí Pilipméla: Natanielmé Gognam

⁴³ Longkondo Jisubí Galili:pé gípe lento. Pilipmé pa:la, bí bím luto, "Ngok lédulo gímínto." ⁴⁴ Pilipbí:sin Andriukéla: Pitorké taon Betsaidadokkai. ⁴⁵ Pilipbí Natanielmé ríksula bím lubito, "Ngolu Musi:ké Lurodok adla lé:nam odokké sék agomém lungor-lunékídí:dé:sin adla lé:tag- Jusepké ao, Najaretdok Jisumé pa:to."

⁴⁶ Natanielbí tauto, "Najaretdokké o:kai ainéko lennadolang?" Pilipbí lulatsuto, "Gíge:la ka:ta."

⁴⁷ Édílo Jisubí Natanielmé bíkkod:pé gía:dop ka:ton, bí bím luto, "Sé: aro aro Israel tani:ko, bíkkolo arrongé dung."

⁴⁸ Natanielbí tauto, "Kapé no ngom kindang?"

Jisubí lulatsutoku, "Pilipbí nom gogma:dapé nok tajíg amíng kéígdok du:namdém ngo ka:tag."

⁴⁹ Odo Natanielbí lukansuto, "Luyír-abu, no Ru:nék Ao:dé; no Israelsok Migomdé."

⁵⁰ Jisubí luto, "No tajíg amíng kéígdó dungngai émna lubinam léga:pé no méngkésudung. No édémyang bottéyan agerém ka:begyé." ⁵¹ Jisubí luyarra luto, "Ngo nolum arodém lubidung, nolu tayéng-amo:tém síggedopé ka:begyé, odokké Ru:nék tayéng-ya:meyém Tani:ké Ao:ké tayé:lo dé:yila dé:sa:la du:dopé ka:begyé."

^a1.41 Írnamdé

^b1.42 Aramíkpé Kepas odokké Giríkpé Pitor légí:dé torné ílíng

1.40 Mot 4.18-22 1.41 Dan 9.25 1.43 Mot 10.3 1.46 Mk 6.2

1.49 Ni:tom 2.7; Mk 15.32 1.51 Ru:len 28.12

Kana:dok Midang

2¹ Galili:dok Kana taondo loum longé lédupé midangko dungngai, odokké Jisuké anédé:sin odo dungngai, ² odokké Jisuméla: bíkkol luyírsunékídí:démsin mida:dop goktagai. ³ Édílo apongém oramton, Jisuk anédé bím luto, "Bulukké apongé katoma:bo."

⁴ Jisubí lulatsutoku, "Yo, no kapila ngom so a:témodun? Ngok ayíré a:madau:mpé."

⁵ Bík anédé ager-gernékídí:dém luto, "Bí okko émna luyéji édémpei ilang."

⁶ Jiudiyé pídedoém supusunan ílíng-ki:líng píkéngko kéra:do dungngai, apí apídé assém yí:pi:nyi dokké yi:nangko doridaggai.

⁷ Jisubí agergernékídí:dém luto, "Ki:língkídí:do assém tobi:líkta," édém-pila bulu ki:língkídí:dém lí:podop tobi:líkto. ⁸ Odok lédupé bí bulum luto, "Su:pag asudoukopé suglengela dobo-tí:boné ru:tumdo:pé édém bombikang." Bulu édémí:pé ito, ⁹ odokké dobo-tí:boné ru:tumdé apopé iné asidém tíngka:to. Assém tolígné pabgokídí:dé kindaggom, bí kinmangai édé okolokké lenka:song. Odo bí mida:magbodém gogyodge:la ¹⁰ luto, "Appíng taniyé minomém ainé apongém orpo:dak odokké édílo bulu tínonomapé tí:nam lédupé pongkangém ordakku; émpige:la nolu su:pésin aiyangarné apongém lé:tag."

¹¹ Jisubí Galili:dok Kana:do sé: mé:píla:ma:nam agersém gergodlígla bík unjígém léngkanto, odokké bíkkol luyírsunékídí:dé bím méngkésuto.

¹² Odok lédupé bík ané, bírrang odokké bíkkol luyírsunékídí:dok lédílo bí Kapernaumpé gítokkang; odokké odo bulu asudo:uko du:to.

Kumli:dém Jisuké Mopunam

(Moti 21.12-13; Mark 11.15-17; Luk 19.45-46)

¹³ Édílo Jiudikídí:dok Gíbo:la donam gí:dí:dé anindaggabon, Jisubí Jerusalempé gísangkang. ¹⁴ Kumli lotta:do bí so:bom, merémna parongém kola du:dopé pa:to, odokké murkong anírmobinékídí:dém odo tedla du:dopé ka:to. ¹⁵ Édém-pila bí ríbíki sabukko moge:la, odokkém merkídí:démna: so:bokídí:dém ménnenamto, bí murkongkídí:dém érjer-lígge:la tebuldém níngkulupto. ¹⁶ Parong kola du:nékídí:dém bí luto, "Sémbulum sokkém la:pagamto, ngok Abuké okumsém réko-koko okumpé imoyok!" ¹⁷ Édém adla lé:tag

émnamdém bíkkol luyírsunékídí:dé mé:pa:toku: "Nok okumdok légangé ngok asinang-onamdé ngom dopagyé."

¹⁸ Odo Jiudikídí:dé bím luto, "Sémbulum iladopé nokké ilang-gílang dung émna oko kanggodém no ngolum léngkanyén ?"

¹⁹ Jisubí bulum lulatsutoku, "Sé: kumli:sém momíktok, édém ngo longé loumlo daksa:moyéku."

²⁰ Odo Jiudikídí:dé lulatsutoku, "Sé: kumli:sém mopín pé yí:pi:langkéng díttakkopé lagikang, odokké no sém longé loumlo daksa:moyékué?"

²¹ Émpige:la bík lunam kumli:dé bík amírdé:aimín. ²² Bík sikolokké turkunam lédupépag bíkkol luyírsunékídí:dé bík lunamdém mé:pa:toku. Odokké bulu Ru:nék-gomugdémna: Jisuké lunam agomkídí:dém arro émna méngkésuto.

Jisubí Tani Asiném Kinnam

²³ Odokké édílo bí Jerusalemdo Gíbo:la donam gí:dí:do dungngan, bojéru:ngko taniyé bík mé:píla:ma:nam ager léngkannamém ka:la bík aminno méngkésuto. ²⁴ Émpige:la Jisubí aídé buluk tayé:lo méngkésutomang, ²⁵ kapila:né bí appíng tani:yém kindagai; édémpila tani:lok lukanbinamém bím lagimangngai, kapéné bí aíei kindagai okko tani:lok asin ara:lo du:ji.

Jisubí:la Nikodimasbí

3¹ Odo Nikodimas énmam Parosi:ko dungngai, bí Jiudi Ki:ni-kéba:dok ajonkai. ² Bí yumépé Jisukodop gíge:la bím luto, "Rabbi, ngolu kindag no Ru:nékolokké gíné luyírnéko émna. Kapéné Ru:né bí nok lédílo du:mínma:mílo, sé:kosin nok gernam mé:píla:ma:nam agerkídí:dém gerramang."

³ Jisubí bím lulatsulangkula luto, "Ngo nom arodém lubidung, sé:kosin Ru:nék migomdokodém ka:begma:yé édílo:pé bím lékoda otenkuma:yéji."^c

⁴ Nikodimasbí tauto, "Kapé tani:koném lékoda otenyékun édílo bí míjí:dagbo:ji? Lékoda otenkosunam léga:pé kapé bí bík anédok aki ara:pé durala:yekun?"

⁵ Jisubí lulatsutoku, "Ngo nom arodém lubidung, sé:kosin Ru:nék migomdokodo:pé gíala:ma:yé édílo:pé bím asilo:la: yalolo otenkosuma:yéji. ⁶ Adin-amíré adin-amíré odag, odokké Yalodé yallom odag. ⁷ No ngok lunamdém tadla tadngaksuyok, "Nom^d lékoda otenru:pa:yéku." ⁸ Ésaré okolo:péi sarrídagji odopéi sardag. No éсандок ngomnamdém tadbegyé, émpige:la édé okolokké sarsangka:ji odokké okolo:pé sardagji édém lubila:ma. Sé:kom Yalolo otuji bíkkolo édé édémí:pé idag."

⁹ Nikodimasbí tauto, "Édé kapé édémpé ila:yen?"

¹⁰ Jisubí luto, "No Israelsok luyírnéko, émpige:la no sé: agomkídí:sém tatkinma:nei? ¹¹ Ngo nom arodém lubidung, ngolu okkom kindagji édém ludo, odokké ngolu okkom ka:tu:ji édém lukanbido, émpige:la nolu su:pésin ngoluk lukanbinammém arrompé mé:mang. ¹² Ngo nom mo:písok agomki lubidung émgom no méngkésurang; émpémílo ngo nom tayéng-among agomki lubimílo kapé no méngkésuyén? ¹³ Sé:kosin édílo:sin tayéng-amo:pé gíkíman, Tani:ké^e Ao:ké ru:yipé sé:ko tayé:tokké gíduji.

¹⁴ Musi:bí kappar sullipotado tabídém íksangka:ji, édémarpé Tani:ké Ao:mé íksa:ru:yé, ¹⁵ édémpidodém sé:kobulu bím méngkésuyéji turyarné turnamdém pa:yé. ¹⁶ Kapéné Ru:né bí mo:písém aipé aya:la bí bík atér Ao:mé bito, sé:kobí bím méngkésuyéji bí yogma:bo émpige:la bí turyarné turnamém

^c3.3 tayé:tokké omamílo

^d3.7 Girikdo akkongém lumang

^e3.13 ake potinno Tani, sé:ko tayé:to dun

3.1 Lk 23.13 3.3 1 Pit 1.23; Jem 1.18 3.5 Ije 36.25-27; Ipi 5.26

3.8 Ije 37.9 3.13 Rum 10.6 3.14 Kínam 21.19

pa:yé. ¹⁷ Kapéné Ru:nébí bík Ao:mé mo:písém imurnép-sabdopé méligmang, émpige:la bíkkoki mo:písém moturdokupé mélíktag.

¹⁸ Sé:kobíi bím méngkésuyeji bím imurnép-sabma:bo, émpige:la sé:kobíi méngkésu:ji bím imurnép-sappaktagbo, kapila:né bí Ru:nék atér Ao:dok aminno méngkésutomang. ¹⁹ Kéba:ba:namdok léga:dé sé: mo:píso:pé pía:dé gítak, émpige:la taniyé pía:dém aipé-mé:ma:pé kémodém aipé-mé:ya:to, kapila:né buluk gernamkídí:dé aimango:né. ²⁰ Sé:kobíi aiman agerém gerdoji bí pía:dém tayumdag, odokké bík agerdém ka:bekpéké émna pésola píado:pé gía:mang. ²¹ Émpige:la sé:kobíi arolo turra du:ji bí píadop gía:yé, oko okkom bí gertagji édém Ru:nékokki gertag émna naréngo:pé ka:begyé."

Jonbí:la Jisubí

²² Odok lédupé, Jisubí:la bíkkol luyírsunékídí:dé Judia:dok do:lungkídí:do:pé gílenkang, okolo bí asudo:ukopé buluk lédílo du:mín-ge:la tani:kídí:dém baptisém bito. ²³ Odo ayírdo Jonbí:sin Salimdok kéra:pé Ainondo baptis bila dungngai, kapila:né odo assé pí:namkopé dung. Odokké taniyé bíkkodo:pé baptis langkolo gíngasuma:pé gíto. ²⁴ Kapéné odolo:pé Jonmé makana:do tummada.

²⁵ Jiudi tani:kologla Jonkol luyírsunékídí:dok pongkogdo pídésunamdok tayé:lo lukerka:mínsunamko lenkang. ²⁶ Bulu Jonkodo:pé gíge:la bím luto, "Rabbi, Jordon abung kekondo nok lédílo du:mínné tani, odokké sé:kom no lukanbila du:ji, bí:sin baptis bila dung, odokké kangkítok, tani appíngéi bíkkolo:pé gídag."

²⁷ Odo Jonbí lulatsutoku, "Édílo:pé tani:koném tayé:tokké bimayéji, odolo:pé bí okkomsin pa:la:mang. ²⁸ Nolu aíésin ngok lukanbikunékídí:dé, ngo okko émkán, 'Ngo Kiristobí:mang^f, émpige:la ngom bímpéyang méno:líktag.' ²⁹ Sé:kké anu-yamné du:ji bí:mín mida:magbodén. Mida:magbodok ajonkídí:dé, sé:kobulu dagla bík gomugém tatpa:la du:ji, bík gomugdo bulu mé:podag; édém pila sé: ngok mé:posé ngokképé píngka:bo. ³⁰ Bí botté bottéla gíyé, émpige:la ngo yoga yogal gíyé."

^f3.28 Mesia

3.16 Rum 5.8; Ipi 2.4 3.19 Ipi 5.11, 13 3.24 Mk 1.14 3.27 1 Kor 4.7
3.29 Mk 2.19-20; Mt 25.1

Tayé:tokké Togyinéde

³¹ Sé:kobí tayé:tokké togyídu:ji bí appíngémyang bottéya:né. Sé:kobí sé: mo:písokkén bí mo:písok taniyé, odokké mo:písok kísapé agomém ludag. Sé:kobí tayé:tokké togyídu:ji bí appíngémyang tayé:ya:né ³² Bí okkom ka:to:ji odokké okkom tattoji édémbulum lukanbidag, émpige:la sé:kosin bík lukanbinamdém toríksumang. ³³ Sé:kobí bík lukanbinamdém toríksutoji, Ru:nébí arro émnamdém bí odokki léngkanbidag. ³⁴ Kapéné sé:kom Ru:nébí mélíktagji bí Ru:nék agomém lubiyé, kapila:né Ru:nébí⁹ Angunn Yalomé pí:sutsa:luddopé bimang. ³⁵ Abudé Ao:dém aipé aipé-mé:dag édémpila appíngém bík alagdo bingaptag. ³⁶ Sé:kobíi Ao:dém méngkésuyéji bíkké turyarné turnamé dung, émpige:la sé:kobíi Ao:dém lupagyéji bí turnamém ka:pama:yé, kapéné Ru:nék aglíngé bík tayé:lo du:dag."

⁹3.34 Girikpé bí

3.31 1 Jn 4.5

Jisubí:la Somoria Mimédé

4¹ Jisubí Jonméyang luyírsunném bojéyangko pa:la baptisém biyadung émna Parosikídí:dé tadbeksuto,² émpige:la aroru:pé Jisubí baptisém bimangai, bíkkol luyírsunékídí:dé:pag bika.³ Édílo Ru:tumbí édém kinton, bí Judia:dém mépagla Galili:pé lékoda gílatkangku.⁴ Jisubí Somoria:dok gípadla gípénampé ikang.

⁵ Édémpila bí Somoria:dok Saikar émnam taondo:pé gíto, édé taondé Jakubbí bík ao Jusepmé binam aríg-amo:dok kéra:do dungngai.⁶ Jakubké siru:dé odo dungngai, Jisubí lambé-gíla du:namé gídírra sirung kéra:do tedrasuto. Édé longé-lo:tung ayírai.

⁷ Odo Somoria miméko asi tokolo gído, Jisubí bím luto, "No ngom asi ajjouko tí:dopé biyénei?"⁸ Bíkkol luyírsunékídí:dé donam rékolo taondo:pé gí kang.

⁹ Somoria mimédé bím luto, "No Jiudi tani:ko odokké ngo Somoria miméko. Kapé no ngokkolok asiko kokan?" Kapila:né Jiudi:yé Somoria:lok alagém doma:tí:mang.^h

¹⁰ Jisubí bím lulatsutoku, "No Ru:nék binam-amandém kinnamka:mílo, odokké sé:ko nokkolok asiko tí:pé émna kola du:ji bímsin kinnamka:mílo, no bíkkolok koyai, odo bí nom turné assém biyyai."

¹¹ Mimédé bím luto, "Ru:tuma, nokké asi suksa:nanné okkosin kamang odokké siru:sé:sin o:rídag; no okolok édé turné asidém pa:yén?"¹² No ngoluk abu Jakubméya:sin bottéya:nei, sé:ko ngolum sé: siru:sém bitagji odokké bí aísesin sidok assém tíngka, odokké bík ommangéla: bík so:bo-sobenkídí:dé:sin tíngka?"

¹³ Jisubí bím lulatsutoku, "Sé:koi sok assém tí:yéji, bí lékoda asi tí:lí:yéku,¹⁴ émpige:la sé:ko ngok binam asidém tí:yéji bí édílo sin assém tí:língkuma:yé. Aropé, ngo oko assém bím biyéji, édé turyarné turnamdém pangkodo:pé asi jilipé ila bittíla du:biyé."

¹⁵ Mimédé bím luto, "Ru:tuma, ngom édé asidém bi:pén odo ngo asi-tí:língkuma:yébo odokké so:pé gíla asi topénammé kama:yé."

¹⁶ Jisubí bím luto, "Émpém, gí kang, nok milbo:dém gokpo:ta odokké so:pé gíladlangku."

¹⁷ Mimédé bím lulatsutoku, "Ngokké milbongé kamang."

Jisubí bím luto, " 'Ngokké milbongé kamang', nok édé lunamdé arro." ¹⁸ Émpige:la arodé sémpé, nokké milbongé anngoko

^h4.9 Jiudi tani:yé Somoria tani:lok dona-tí:nanélo dona-tí:namangngai

4.5 Ru:len 33.19; 48.22; Jos 24.32

dungngai, odokké nok su:pakké du:jonsunam tani:dé nok milbo:mang. No okko émna su:pag lukaji édé arro."

¹⁹ Mimédé bím luto, "Ru:tuma, ngok méngkípé no lungor-lunékopé. ²⁰ Ngoluk abukídí:dé sé: adi:so kumdagai, émpige:la nolu Jiudikídí:dé ludag taniyé Jerusalemdo:mín kumpé lagidang."

²¹ Jisubí bím luto, "Bírmé, ngok lunam agomsém méngkésulang, kapéné édé ayírdé pínga:dobo édílo nolu Abumé sé: adi:so:la Jerusalemdo kummabo. ²² Nolu sé:kom kumdoji bím nolu kinmang; ngolu sé:kom kumdoji ngolu bím kindag, kapéné moturbinamdé Jiudikídí:dokké gíllenné. ²³ Éngom ayírko pínga:dobo odokké édé ayírdé píngangka:bo édílo arop asinbila-kumné Abumé yalolo:la arolo kumyé, kapéné Abubí bulukkémpin kumnékídí:dém madag. ²⁴ Ru:nébí yallo, odokké bím kumnékídí:dé yalolo:la arolo kumpé lagidang."

²⁵ Mimédé bím luto, "Ngo Messiamé kindag sé:kom Kiristo émdoji, bí gídobo. Bí ngolum appíngém léngkanbiyé."

²⁶ Odo Jisubí bím luto, "Sé:ko nom luposula du:ji ngo édé Messiabí."

²⁷ Odo ayírado bíkkol luyírsunékídí:dé gílangkula bím mimédok lédílo luposula du:dopé ka:la bulu méngaksukang. Émpige:la sé:kosin tautoma, "Nom okkom lagidang, édémanggom kapila no bík lédílo luposula dun?"

²⁸ Odo mimédé bík asi ki:lí:dém mépagge:la, taondo:pé gíladgekula tani:kídí:dém lubitoku, ²⁹ "Gíla kangkítakai, ngo oko okkom itoji édé appí:dém tani:koné lugabamto. Sé: amisé Kiristobí:néya?" ³⁰ Bulu taondokké gíllenna bíkkodo:pé gíngabdo.

³¹ Odo ayírdo bíkkol luyírsunékídí:dé bím lumolumola luto, "Rabbi, o:kaiko dorasupo:to."

³² Émpige:la bí bulum luto, "Ngokké dopénammé dung nolu okodok léga:dém okkomsin kinmang."

³³ Odo bíkkol luyírsunékídí:dé akoné akoném luto, "Sé:kaibí bím donamém bombitu:pé?"

³⁴ Jisubí luto, "Ngok donamdé édé sé:ko ngom mélíktu:ji bík méngkamdépé ager-gerbinamdé:la bík agerdém gerpídbinamdé.

³⁵ Nolu luma:nei, 'Po:lo pípi:komíloi gatkanyébo?' Ngo nolum lubidung, noluk amigém darra arígolo:pé ngela kangkítok! Bulu minna gatkandu:bong. ³⁶ Sé:kobí gadyéji bí gadrém pa:yé, odokké bí turyarné turnamdok léga:pé apí-a:yém tíkumsudag, édémčila gadnébí:la pidnébí lékkopé mé:poyé. ³⁷ Kapéné sidok tayé:lo sé:

4.18 2 Mig 17.24; Usi 2.7 **4.22** 2 Mig 17.28-41; Rum 9.4 **4.24** Pil 3.3

4.29 Mt 12.23 **4.32** Mt 4.4

lunamsé arodag: "Akoné piddo odokké akoné gaddo." ³⁸ Ngo nolum gaddokupé méligdung, oko arígdém nolu imanga:ji. Sé:kai akoné angkir bidanna arígdém ika, odokké nolu buluk ager-gernadém gatsí:mosí:toku."

³⁹ "Bí ngok inam ager appí:dém lungabbito," mimédok édé lukanbikunamsokki bojéru:ngkopé édé taondok Somoria taniyé bím méngkésuto. ⁴⁰ Édémpila édílo Somoria tani:kídí:dé bíkkodo:pé gítoji, bulu bím buluk lédílo du:míndopé lumo-lumola luto, édémpila bí lo:nyiko du:to.

⁴¹ Odokké bík agomém tadla bojéru:ngko taniyé bím méngkésuto.

⁴² Bulu édé mimédém luto, "Ngolu nok lubinammo:dokki méngkésu:ma:bong; su:pag ngolu aísesin tadbeksutagbo, odokké ngolu kindagbo sé: tani:sé aroru:pé mo:písém Moturkubinébí."

Jisubí Opisarkolok Ao:ko Ésa:motoku

⁴³ Lo:nyi lédupé bí Galili:pé gíto. ⁴⁴ Kapéné Jisubí aié lukansubito lungor-lunném bík aíké do:lu:do ménggésu:mang. ⁴⁵ Édílo bí Galili:pé gípíton, Galili tani:kídí:dé bím boríksuto. Bí Jerusalem do Gíbo:la donam Gí:dído okkom itoji édé appí:dém bulu ka:to, kapila:né bulusin édé gí:dí:do:pé gíka.

⁴⁶ Bí lékoda Galili:dok Kanado:pé gíkaku, okolo bí assém apo:pé imokaji. Odokké odo opisarko dungngai sék ao:dé Kaparnaumdo kila dungngan. ⁴⁷ Édílo édé tani:dé Jisubí Judia:dokké Galili:pé gípí:dung émna tadbeksuton, bí bíkkodo:pé gíla bík ao:dém sé:ko sikíramna dungngan bím ka:pídbidokupé kumdanna luto. ⁴⁸ Jisubí bím luto, "Nolu, tani:kídínga, édílo:pé mé:píla:ma:nam agerém ka:ma:yéji odolo:pé nolu méngkésu:ma:yé."

⁴⁹ Opisardé luto, "Ru:tuma, ngok ao:dé simango:dapé gítokpo:to."

⁵⁰ Jisubí lulatsutoku, "No gíkangku; nok ao:dé turyé."

Tani:dé Jisuk agomdém méngkésuge:la gíkangku. ⁵¹ Édílo bí lambí:do gílangkula dungngan, bík ager-gernekídí:dé bím ríksula bík ao:dé turkangku émna lubito.

⁵² Édémpila bí bulum tauto éddarro bí ésangkankun émna, bulu bím lubito, "Mélo longé-lu:tu:do bí ramngasukang." ⁵³ Abudé kindagai édé ayírra:do Jisubí bím luka, "Nok ao:dé turyé." Édémpila bí:la bík okum-érang appí:dé méngkésuto.

⁵⁴ Judia:dokké Galili:pé Jisuk gínamsé lémyaboi, odokké sidé bík inam annyinané mé:píla:ma:nam agerdéai.

4.37 Iyub 31.8, Mika 6.15 4.44 Mk 6.4; Mt 13.57

4.48 Dan 4.2; Rum 15.19; Ibri 2.4 4.53 Ager 11.14

Pa:ta:do Ésa:mokunam

5¹ Odok asudo:uko lédupé, Jiudi Gí:dí:kolok léga:pé Jisubí Jerusalempé gí sangkang. ² Jerusalem nogordo Mer Sé:tur kéra:do pa:tangko dungngai, okodém Ibiri agompé Betesdaⁱ émdo odokké okodo bangoko tu:yabé dungngai. ³ Odo bojéru:ngkopé migluné, lébe:né, odokké yé:né taniyé du:dagai. ⁴ [Ayírraro tayéng-ya:méko pa:tadop gítogla asidém lungélungkurmodag. Asidé lu:dodém sé:koi gíipo:dagan bíkké kapin kinamé kadagagom bí ésadaggakui.] ⁵ Odo yí:la:pinyi dítakko molama:la du:nék dungngai. ⁶ Édílo Jisubí bím ka:toji édé tani:dé odo bojéru:ngkopé kédla dung émnamdém kinna bí bím luto, "No ésa:lí:dakkunei?"

⁷ Édé molaman tani:dé bím lulatsutoku, "Ru:tuma, édílo asidém lungélungkurmodagji odo ngom gíibonné sé:kosin kamang. Édílo ngo odo:pé gíipé méngkídoji, sé:kai akoné ngomyang gípola gíjí:la du:dag."

⁸ Odo Jisubí bím luto, "Daropto, nok asubdém pirsangge:la lambégítok." ⁹ Odokké bagémpé tani:dé é sangkangku, odokké bík asubdém pirsangge:la lambégí kang.

Émpige:la édé Yoddo longékai. ¹⁰ Édémpila é sangkun tani:dém Jiudikídí:dé luto, "Silo Yoddo longgé; nok asubdém no jo:bompangkumang."

¹¹ Émpige:la bí lulatsutoku, "Édé tani:dé sé:ko ngom ésa: motokuji bí ngom luto, 'Nok asubdém pirsangge:la lambégítok.'"

¹² Édémpila bulu bím tauto, "Sé:kon édé tani:dé, 'Nok asubdém pirsangge:la lambégítok' é mna lulígnédé?"

¹³ Émpige:la ésa:mokunam tani:dé bí sé:kan édém kinmangai. Kapila:né odo bojéko taniyé gíkumsukang, odokké Jisubí buluk ara:dok gía:la gí pakkang.

¹⁴ Lédupé Jisubí bím kumli:do ríksutoku odokké luto, "Ka:toka, no su:pag é sangkangkubo. Pa:bém iyobo émmamílo sémyang aiyama:né nokkolo angkupéké."

¹⁵ Édé tani:dé gílangkula Jiudikídí:dém lubitoku, bím ésa:mokunédé Jisubí:ai é mna. ¹⁶ Odokké odok léga:pé Jiudikídí:dé Jisumé ipusireto, kapila:né bí bím Yoddo longédo ésa: motoku.

¹⁷ Émpige:la Jisubí bulum lulatsutoku, "Ngok Abubí su:pésin ager-gerra dung, édémpila ngo:sin gerra dung."

ⁱ5.2 Lekeké ake potinno Betsaida émnasin attung

5.2 Nemia 3.1; 12.39

5.10 Nemia 13.19; Jir 17.21; Mk 2.24

5.14 Mk 2.5

5.17 Ru: len 2.3

¹⁸ Odok léga:pé Jiudikídí:dé déryango:pé bím mokepé émna magoto; bí Yoddo longgodo agerongém imang, émpige:la bí Ru:némésin bík aíké Abbo émsula bí aím Ru:néké lédílo lékkodag émsuto.

Ao:ké Ilang-Gílanam

¹⁹ Édémpila Jisubí bulum lulatsutoku: "Ngo nolum arodém lubidung, Ao:dé okkomsin aídé ilasumang; bík Abubí okkom ila du:dopé ka:dagji bí édém:ng iladag, kapila:né okkoméi Abudé idagji Ao:dé:sin édémíng idag. ²⁰ Kapéné Abudé Ao:dém aipé-mé:dag odokké bík gernam appí:dém bím léngkanbidag. Arro, nolum méngaksumonam léngagé bí bím sémbulumpéya:sin bottéya:né agerém léngkanyé. ²¹ Kapé Abudé sinném turmogekula bulum turnamém bidagji, édémí:pé Ao:dé:sin turnamém bidag sé:koméi bí édém mé:yumsula bilí:dagji. ²² Éddomang, Abudé sé:komsin kébangém ba:mang, émpige:la takam ba:pénam kébangém Ao:do tolíktag, ²³ édémpé appíngé Ao:mé ménggésuyé kapé takamé Abumé ménggésudon. Sé:kobí Ao:dém ménggésu:ji bím mélígné Abumésin bí ménggésu:ma.

²⁴ Ngo nolum arodém lubidung, sé:kobíi ngok agomém tadge:la ngom mélígnédém méngkésuyeji bí turyarné turnamdém pa:yé; bím imurnép-sappagma:bo; bí sinamém gíbadla turnamém pa:tobo.

²⁵ Ngo nolum arodém lubidung, ayírko a:yé odokké su:pag ayírdé angka:bong édílo sinné Ru:néké Ao:ké gomugém tadbegyé odokké sé:kobulu tadyéji bulu turyé. ²⁶ Kapé Abuké bík aíkolo turnamé du:ji, édémí:pé bí Ao:démsin bík aíkolo turnamé du:dopé bitag. ²⁷ Odokké bí bím kébangém ba:dopé ilang-gílangém bitag kapila:né bí Tani:ké Ao:dé. ²⁸ Sé: agomsém tadla nolu méngaksuyok, kapéné longéko gído édílo sé:kobulu buluk ago ara:do du:ji bulu bík gomugém tadyé ²⁹ odokké agodokké gílenyé-sé:kobulu ainé agerém gerkaji bulu turnam pangkunam léngagé darobyéku, odokké sé:kobulu aiman agerém gerkaji bulu lupakkosunam pangkolo darobyé.

Jisumé Lukanbikunékídíng

³⁰ Ngo aíé okkomsin ilasumang; ngok tatpa:sunamí:démpé ngo kébangém ba:do, odokké ngok ba:nam kéba:dé aro-kébangé, kapila:né ngo aíké mé:namdém mamang émpige:la ngom mélígnédok mé:namdémpag mado.

³¹ Ngo aíé aíké léga:pé lukanbikumílo, ngok lukanbinamdé arré kama:yé. ³² Ngok léga:pé lukanbikuné a:ko dung, bíngok

léga:pé lukanbikunamdé arro édém ngo kindag. ³³ Nolu Jonkolo:pé tani:yém mélikka, odokké bí arodém lukanbika. ³⁴ Aroru:pé ngom tani:lok lukanbikunammém lagimang, émgom ngo nolum sém lubidung, nolu moturkunamém pangka:langka émna. ³⁵ Jonbí dorra du:néla píangém biné serakikai, odokké nolu bík pía:do asudouko mé:pomanpé émna toríksuto. ³⁶ Émpige:la ngokkol du:né lukanbikunamdé Jonké lukanbikunamdémya:sin bottéya:dag. Kapéné oko agerém ngom Abubí gerreddopé bituji, édé ngok sé:gerra du:nam agersé: odokké sé: agersé ngom Abubí méliktag émna lukanbidag. ³⁷ Odokké ngom méligné Abubí aié ngok agomém lukanbitak. Bík gomugém nolu édílo:sin tatkímang, bík dumsu-migmom nolu kangkímang. ³⁸ Odok tayé:pé bík agomé noluk asindo kamang, kapéné sé:kom bí méliktagji; nolu bím méngkésurang. ³⁹ Nolu mé:jígdanna Ru:nék-gomugdém podag kapila:né nolu mé:dag turyarné turnamdém odokki pa:dag émna. Ru:nék-gomuksok édé agomkídí:dé ngom lukanbidag. ⁴⁰ Émgom nolu turnamém pa:nam léga:pé ngokkolo:pé gía:mang.

⁴¹ Ngo tani:lok luyitsunammém mamang. ⁴² Émpige:la nolu kapin tani:yén édém ngo kindag. Noluk asindo Ru:néképé ayangé kamang émnamdém ngo kindag. ⁴³ Ngo ngok Abuké aminno gídung, émpige:la nolu ngom toríksutomang; sé:kai akoné bík aíké aminno gímílo, nolu bím toríksuyé. ⁴⁴ Nolu akoné akonkolok luyitsunamém pa:lí:dag, émpige:la nolu Ru:nékolok luyitsunamko pa:pé kínggín agerko gerkíp méngkímang; édémpila kapé nolu ngom méngkésuyén? ⁴⁵ Émgom ngo nolum Abuké kangga:lo lujémna luyé émna mé:yok. Nolum lujémnédé Musi:bí, sék tayé:lo noluk aka:la du:namdém métun. ⁴⁶ Nolu Musi:mé méngkésunamka:mílo, ngomsin méngkésuyyai, kapéné bí ngok agomém attak. ⁴⁷ Émpige:la bí okkom attagji édém nolu méngkésutomang, émpém ngok lubinamkídí:dém kapé méngkésuyén?"

Jisubí Lí:yíng Anggoko Taniyém Domonam

(Moti 14.13-21; Mark 6.30-44; Luk 9.10-17)

6¹ Odok lédupé Jisubí Galili Ga:nédok kekonpé kongkola gí kang, okodém Tiberias Ga:nésin émdaggai. ² Bojéru:ngkopé taniyé bík lédule gímíndo, kapila:né bí kiné tani:kídí:dém ésa:molangkula mé:píla:ma:nam kanggodém léngkannamém bulu ka:tag. ³ Jisubí adi tayéngkolo:pé gísangge:la bíkkol luyírsunékídí:dok lédílo odo tetkang. ⁴ Odo Jiudilok Gíbo:la donam gí:dí:dé anindaggaboi. ⁵ Édílo Jisubí ngesa:toji odo bojéru:ngko taniyé bíkkodo:pé gídopé ka:la bí Pilipmé luto, "Okolok ngolu sé: tani:kídí:sok donam léga:pé pitangém réyyan?" ⁶ Bí édém Pilipmé anka:pé émna tauka, kapéné bí okko émna lulatsuyékuji édém bí kinnolai dung.

⁷ Pilipbí bím lulatsutoku, "Sok du:né appí:sém aji ajjiko dokadop bipéi po:lo pi:nyilok gerra pa:nam murkongki régom pí:ma:yé."

⁸ Bíkkol luyírsuné a:ko Pitorké bíro Andriu:bí luto, ⁹ "Sidé ko:ko dung sé:kké anyaglok pitang borngokola: ongo piryniko dung; émpige:la siddín tani: ara:so édé okopé iyén?"

¹⁰ Jisubí luto, "Tani:kídí:dém tedmoto. "Buluk gíkumsula dungkodo nésiné bojéko dungngai, tani:kídí:dé tetkang. Odo lí:yíng anggokíramkopé milbong taniyé dungngai. ¹¹ Odo Jisubí pitangkídí:dém langge:la, aipai bito, odokké tednékídí:dé éddíko lagidaggaji odokkíddíko bulu bulum orrígbito. Ongodémsin bí édémí:pé orbito. ¹² Édílo bulu appí:dé dola dotísuka:ji, bí bíkkol luyírsunékídí:dém luto, "Orngadnamkídí:dém langkumsutaku, okkomsin mosemoyep lagimang." ¹³ Édémpila bulu édémbulum langkumsula gempá yí:la:nyiko bi:dopé anyak pitang borngdok dola dongadla lé:namdém tíkumsutoku.

¹⁴ Jisuké mé:píla:ma:nam ager-gernamdém ka:nam lédupé tani:kídí:dé luropkang, "Aropé sé:rung édé lungor-lunédé sé:ko mo:píso:pé gíyépe émna lutang." ¹⁵ Bulu bím bolbodapé migompé imopé émna mé:namdém Jisubí kinna aídé adi:kolo:pé gísangkang.

Jisuké Asi Tayé:dok Lambégínam

(Moti 14.22-33; Mark 6.45-52)

¹⁶ Édílo yummayírka:ji, bíkkol luyírsunékídí:dé pa:ta:do:pé gítokkang, ¹⁷ odo bulu ollungkolo sa:la pa:ta:dém kongkola Kapernaumpé gíto. Odo kémodaggaboi odokké Jisubí buluk lédílo gímíntomang. ¹⁸ Bottéru:né ésarko sarnammé asidé luilu:sangkang. ¹⁹ Édílo bulu mail aum appikíramkopé ko:la gíton, bulu Jisumé asi tayé:do lambégíla ollu:dok kéra:pé gíadopé ka:to, édémpila

bulu yallo gíla pésokang. ²⁰ Émpige:la bí bulum luto, "Sé: Ngomín; pésoyok." ²¹ Odo bulu bím ollung ara:do:pé gía:molító, odokké oddar ollu:dé buluk gípéko ragodo:pé ko:pí:to.

Tani:kídí:dé Jisumé Manam

²² Longkondo siyeng kekon ragodok du:nékídí:dé odo ollung asongoko dung énmamdém kinto, Jisubí bíkkol luyírsunékídí:dok lédílo sa:míntomang, émpige:la bullong gíkangai. ²³ Odo, Ru:tumbí aipai binam lédupé tani:kídí:dém okolo pitangém dobokaji, odok kéra:do:pé Tiberiasdokké ko:né ollung ékké kongado. ²⁴ Odokké édílo tani:kídí:dé Jisubí:la bíkkol luyírsunékídí:dé odo kamang émna kinton, bulu ollungkídí:do sanga:la Jisumé mamínna Kaparnaumpé gíkang.

Jisubí Turnan Pita:dé

²⁵ Édílo bulu bím pa:ta:dok kekondo pa:ton, bulu bím tauto, "Rabbi, no édílo so:pé gípí:ton?"

²⁶ Jisubí lulatsutoku, "Ngo nolum arodém lubidung, nolu ngom mala dung, mé:píla:ma:nam kanggodém ka:nam légangémang, émpige:la nolu pitangém dola dotísunam légangépag. ²⁷ Yokpakpéné donamdok légangé agerém geryok, émpige:la turyarné turnam dungkodok du:péné donamdok légangé ager-gertok, okodém Tani:ké Ao:bí nolum biyéji. Kapéné Ru:né Abubí bík tayé:lo bík muorki tublíktak."

²⁸ Odo bulu bím tauto, "Émpém Ru:nék agerdém gernam léga:pé ngolu okkom ipa:yen?"

²⁹ Jisubí bulum lulatsutoku, "Ru:né bí sé:kom mélíktagji bím méngkésunamdéi Ru:nék agerdé."

³⁰ Édémpila bulu bím luto, "Émpém ngolu ka:la méngkésudopé no oko mé:píla:ma:nam kanggodém léngkanyen? ³¹ Ngoluk ta:tobulu sullipotado manna:ém doka; édém adla léngkamí:démpé, 'Bí bulum tayéng-amo:tokkém pitangém dodopé bika.'"

³² Odo Jisubí bulum luto, "Ngo nolum arodém lubidung, sé:ko nolum tayéng-amo:tokkém pitangém bikaji édé Musi:bí:mangai, édé ngok Abubí sé:ko nolum aro pitangém tayéng-amo:tokké biduji. ³³ Kapéné Ru:nék pita:dé bí sé:ko tayéng-amo:tokké gíi:la mo:písém turnamém bidun."

³⁴ Bulu luto, "Ru:tuma, émpém édé pita:dém ngolum lo:dém bilang."

6.27 Jis 55.2 **6.29** 1 Tis 1.3; 1 Jon 3.23

6.31 Gílen 16.4,15; Kínam 11.8; Nemia 9.15; Ni:tom 78.24 **6.34** Mt 6.11

³⁵ Odo Jisubí lubito, "Ngo turnamlok pita:dé. Sé:kobí ngokkolo:pé gíayéji bí édílo:sin kéno:ma:yé, odokké sé:kobí ngom méngkésuyéji bí édílo:sin tí:líma:yé. ³⁶ Émpige:la ngo nolum lubika, nolu ngom ka:tag, éngom méngkésurang. ³⁷ Abubí ngom sé:kobulum bituji, bulu appí:déi ngokkoso:pé gía:yé; odokké sé:ko ngokkoso:pé gía:yeji ngo bím ménma:yé. ³⁸ Kapéné ngo ngok aíké mé:namém ikolo tayéng-amo:tokké togyimang, émpige:la ngom mélígnédok mé:namdém pak ibikolo gídung. ³⁹ Odokké bí ngom binam appí:dok a:kosin ngo yogmomanamdé, odokké gítérsuné longédo bulum appíngém ngo turmodokupé, mé:namdé ngom mélígnédok mé:namé. ⁴⁰ Ngok Abuké mé:namdé sé: sé:koi Ao:dém kangge:la bím méngkésuyéji, bí turyarné turnamdém pa:do:pé; odokké gítérsuné longédo ngo bím turmoyéku."

⁴¹ Édém tadla Jiudikídí:dé bím bínbínaisangkang kapila:né bí luto, "Tayéng-amo:tokké togyiné pita:dé ngo." ⁴² Bulu luto, "Bí Jusepké ao Jisubí:ma:nei, bík ané abudém ngolu kinma:nei? Émpém su:pag kapé bí lulangkan, 'Ngo tayéng-amo:tokké togyidung'?"

⁴³ Jisubí lulatsutoku, "Nolu noluk ara:do bínbínainamdém méto." ⁴⁴ Ngom mélígné Abubí gía:moma:mílo, sé:kosin ngok kéra:pé gía:la:mang; odokké ngo bím gítérsuné longédo turmoyéku. ⁴⁵ Lungor-lunékídí:dok potindo sém attag: 'Bulum appíngém Ru:né bí luyíryé.' Sé:kobí Abuké agomém tadla bíkkolok tadyírsuyéji bí ngok kéra:pé gía:yé. ⁴⁶ Sé:kosin Abumé kangkíman, émpige:la sé:kobí Ru:nékolokkén, bí atéro:dé Abumé kangkítang. ⁴⁷ Ngo nolum arodém lubidung sé:kobí méngkésudagji bíkké turyarné turnamé dung. ⁴⁸ Ngo turnamdok pita:dé. ⁴⁹ Noluk abukídí:dé sullipotado manna:ém doka, éngom bulu sikang. ⁵⁰ Sé: tayéng-amo:tokké togyiné pita:dé, édém taniyé doyé pé odokké doge:la sima:yé. ⁵¹ Ngo tayéng-amo:tokké togyiné turné pita:dé. Sé:kobí sé: pita:sok doyéji, bí turyaryé. Odokké ngo mo:písok léga:pé oko pitangém biyéji, édé ngok adindé."

⁵² Odo Jiudikídí:dé buluk aíké ara:do torgampé lukermínsukang, "Sé: tani:sé kapé bík adindém ngolum dodopé bila:yén?"

⁵³ Jisubí bulum luto, "Ngo nolum arodém lubidung, édílo:pé nolu Tani:ké Ao:ké adindém doma:yéji odokké bík í:ém tí:ma:yéji, nolukké nolukkolo turnamé kamang. ⁵⁴ Sé:kobí ngok adiném dolíktu:ji odokké ngok í:ém tí:líktu:ji, bíkké turyarné turnamé dung, odokké ngo bím gítérsuné longédo turmoyéku. ⁵⁵ Kapéné ngok adinsé aro aro donamé odokké ngok í:sé aro aro tí:namé. ⁵⁶ Sé:kobí ngok adiném dolíktu:ji odokké ngok í:ém tí:líktu:ji bí ngokkolo

du:míndag, odokké ngo bíkkolo du:míndo. ⁵⁷ Turné Abubí ngom méliktag, odokké bíkipag ngo turra dung. Odokké édémí:pé sé:koi ngom doyéji bí ngokki turyé. ⁵⁸ Sé: tayéng-amo:tokké togyiné pita:dé. Nuluk abukídí:dé manna:ém doge:la sikang, émpige:la sé:kobí sé: pita:sém dolígyeji bí lo:dílongkípé turyé."

⁵⁹ Kaparnaumdok murong-okumdo édílo bí luyírra dungngan odo bí sém luto.

Turyarné Turnamdok Gomugdé

⁶⁰ Édílo bulu édé lunamsém tattoji, bíkkol gímínnékídí:dok aba:ya:dé luto, "Sé: aipé torné luyírnamko, sé:ko sém tarrasula du:yén?"

⁶¹ Émpige:la Jisubí aíé bíkkol gímínnékídí:dé édém tadge:la bínbínaila dung émna kinna bulum luto, "Édém nolu tadrasulama:nei? ⁶² Émpém Tani:ké Ao:mé tayé:to:pé bík po:péké dungkodo:pé gísangkunamdém ka:bégmílo nolu okko émna mé:yén? ⁶³ Yalodé turnamém bidag; adinké oko arrésin kamang. Ngo nolum oko agomém lubidu:ji édé yalodokké odokké édébulu turnamém binné. ⁶⁴ Émpige:la noluk ara:dé méngkésuman ékké dung." Kapéné Jisubí po:pélokkéboi kindag, sé:kobulu méngkésuma:ji odokké sé:kobí bím yadla-kopageyeji. ⁶⁵ Odokké bí luyartíto, "Sidok léga:pé ngo nolum lubika, Abubí gía:moma:mílo, sé:kosin ngok kéra:pé gía:lamang."

⁶⁶ Odok lédupé bojégamko bíkkol gímínné gílatkangku odokké bík lédílo gímíntokumang. ⁶⁷ Jisubí yí:la:nyidém luto, "Nolusin gípaglí:dakkunei?"

⁶⁸ Simon Pitorbí bím lulatsuto, "Ru:tuma, ngolu sé:kkolo:pé gíyén? Turyarné turnamdok agomé nokkolo dung. ⁶⁹ Ngolu méngkésudag odokké kindag, no Ru:néké Angunné Atérdé."

⁷⁰ Odo Jisubí bím luto, "Ngo nolum yí:la:nyíko balenmangnganei? Émpige:la nolukkolok a:ko ui:bí!" ⁷¹ Édém bí Simon Iskortia:ké ao Judasmé luto, kapéné bí yí:la:nyidok a:kai, sé:ko bím yadla-kopagnédé.

Jisubí:la Bík Bírrangkídíng

7¹ Odok lédupé Jisubí Galili:do gígoto; kapila:né Jiudikídí:déj bím mokepé émna ru:sula dungngai, édémpila bí Judia:do gígolí:tomang. ² Émpige:la édílo Jiudikídí:dok Po:yublok donam gí:dí:dé aninkan, ³ Jisuké bírrangkídí:dé bím luto, "No sokké gípagla Judia:pé gíkang, odo nokkol luyírsunékídí:dé nok gernam agerkídí:dém ka:ye:pé. ⁴ Sé:kai aím amin-gígémomílo, bí lé:sisula okkomsin ilamang. No sidé agerkídí:sémméi germílo, réngam kangkolo gertopén." ⁵ Bík aíké bírrangkídí:dé:sin bím méngkésutomang.

⁶ Odok-léga:pé Jisubí bulum luto, "Ngok ayírdé su:pésin píngama:da; émpige:la noluk ayíré lo:dísém sé: dung. ⁷ Mo:písé nolum tayumla:mang, émpige:la ngom tayumdag kapila:né buluk gernamkídí:dé aima:né émna ngo lukanbido. ⁸ Nolu gí:dí:do:pé gíkang. Ngo édé gí:dí:do:pé gígémang, kapéné ngok ayírdé píngangarma:da." ⁹ Édémpé luge:la bí Galili:do dungkang.

Po:yublok Donam Gí:dí:do Jisubí

¹⁰ Émpige:la, bík bírrangkídí:dé Gí:dí:do:pé gísa:nam lédupé, bí:sin taniyem kinkosuma:pé lé:sila gíto. ¹¹ Jiudikídí:dé bím gí:dí:dokodo magola taugo:la dungngai, "Bí okolan?"

¹² Tani:kídí:dok ara:do Jisuké do:nyingém kítaksukang, sé:kai sé:kai luto, "Bí ainé tani:koda." Akedé luto, "Bí ainé tani:ma, bí taniyém gíyodbodung." ¹³ Émpige:la Jiudikídí:dém pésola sé:kosin appíngké tatkolo bík agomém lutomang.

¹⁴ Édílo gí:dí:dok donam ayírdé kídísukoko gídagabon Jisubí Kumli:pé gísa:la luyírbiropto. ¹⁵ Jiudikídí:dé méngaksula tauto, "Sé: tani:sé pogolo gíma:pé ige:la kapé siddíko kinkan?"

¹⁶ Jisubí lulatsutoku, "Ngok luyírnamsé ngok aíkémang; édé ngom mélígnédokké ngokkoso:pé gídag. ¹⁷ Sé:kai Ru:nék mé:namdémépé ipé mé:mílo, bí kinyé ngok luyírnamsé Ru:nékolokké gídunéi, ngo aíké ilang-gíla:lo luyírdun émna. ¹⁸ Sé:kobí aíké légangé lusudagji bí aíké amin-gíyépé émna ludag. Émpige:la sé:kobí bím mélígnédok ménggésunam pa:nam légangé gerbidagji bí aro taniyé; bíkkolo appí:déi arro. ¹⁹ Musi:bí nolum Ru:néké luro:dém bimanga:nei? Émgom nolu sé:kosin odok atkamdémépé ila du:mang. Kapila nolu ngom mokepé émna magodun?"

7.1 Judia:dok du:né tani:kídí:dé

7.2 Leb 23.34; Atten 16.16

²⁰ Tani:kídí:dé lulatsutoku, "Nom ui:yé pa:tag, sé:ko nom moképé émna magodun?"

²¹ Jisubí bulum luto, "Ngo ager ako ito, odok tayé:do nolu méngaksukang. ²² Musi:bí nolum gatpugnamdém bitag (édé Musi:kolokkémang, émpige:la noluk abukídí:dokké), odokké nolu ko:koném Yoddo longélo gatpugdag. ²³ Yoddo longékolo ko:koném gatpugmílo, Musik lurodok kekonpé ager imang, émpém kapila nolu ngok tayé:lo aglínge sa:dun yoddo longédo ngo tani:koném ésa:motoku émna? ²⁴ Tayé-tayé:pé ka:la kébangém ba:yok, émpige:la aro kébangém ba:lang."

Jisubí Kiristobí:nei?

²⁵ Odo Jerusalemdok tani ékké luto, "Buluk mokepé émna magola du:nam tani:dé bí:ma:nei? ²⁶ Kangkító bí so appíngké tatkolo do:yíngém kíbila dung, émpige:la bulu bím okkosin émna lumang. Ilang-gílang ka:nékídí:dé bím Kiristobí émnai kinséktobon? ²⁷ Éngom ngolu kindag sé: tani:sé okolokkén; édílo Kiristobí gíyéji, bí okolokkén édém sé:kosin kinma:yé."

²⁸ Kumli:do luyírra du:dí:do Jisubí bottépé luto, "Arro, nolu ngom kindag, odokké nolu kindag ngo okolokkén. Ngo sido:pé aíé mé:sula gílang, émpige:la sé:kobí ngom mélíktu:ji, bí arodé; bím nolu kinmang. ²⁹ Ngo bím kindag, kapéné ngo bíkkolokké gídung, odokké bí ngom mélíktag."

³⁰ Édémpila bulu bím sogappé émna íto, émpige:la sé:kosin bím alagém sudlíktomang, kapila:né bík ayírdé odolo:pé píngangarma:da. ³¹ Éngom bojéko taniyé bím méngkésula luto, "Édílo Kiristobí léngkansuyéji, bí sé: tani:sémyang bojéyangko mé:píla:ma:nam kanggodém léngkanyélang?"

Jisumé Sogappé Ikínam

³² Jisuké tayé:lo tani:kídí:dé édémpé lula dung émnamdém Parosikídí:dé tatpa:suto. Odo abiné miríkídí:dé:la Parosikídí:dé kumli kangganékídí:dém bím sogabdopé mélíkto. ³³ Jisubí luto, "Sé:kobí ngom mélíktu:ji ngo bíkkodo:pé gíyékubo odokké ngo noluk lédílo bojjarko du:mínma:bo. ³⁴ Nolu ngom magoyé, émpige:la nolu ngom mapama:yé; odokké ngo okolo du:yéji, odo:pé nolu gíala:ma:yé."

³⁵ Jiudikídí:dé akoné akoném luto, "Sé: tani:sé okolo:pé gípe mé:dun ngolu bím pangkuma:yébo émdu:da? Bí Girik tani lédílok du:né Jiudikídí:do:pé gíla Girik tanikídí:dém bí luyírbiyénei? ³⁶ Édílo

bí édémpé luton bík lunamdok légi:dé, 'Nolu ngom magoyé, émpige:la nolu ngom mapama:yé,' odokké, 'Ngo okolo du:yéji, odo:pé nolu gíala:ma:yé'?"

Turnam Biné Asi-sikur

³⁷ Gí:dí:dok laggarya:néla: itér longédo, Jisubí daksangge:la bottépé jé:la luto, "Sé:kai asi tí:lí:mílo, ngokkoso:pé gíla tí:ta.

³⁸ Kapé Ru:nék-gomugdo lutuji, sé:kobí ngom méngkésuyéji, "Bík asin ara:dokké turnam biné asi sikurko bidlenyé." ³⁹ Jisumé méngkésunné Angunn Yalomé pa:yé, odok léga:pé bí édé agomdém luto. Kapéné odolo:pé Yalomé bimada, kapila:né odolo:pé Jisumé unjígmmomada:ai.

Tani:kídí:dok Ara:do Angunam

⁴⁰ Édílo bulu édé lunamdém tatton, tani:ékké luto, "Aroru:pé bí lungor-lunédé."

⁴¹ Akedé lukang, "Bí Kiristobí."

Émpige:la akke luto, "Kiristobí Galili:dokkéi gílenyen?"

⁴² Ru:nék-gomugdo lula lé:ma:nei Kiristobí Debidké ope-éra:lokkéla: Betele:em, Debid migomké dungko taondokké gíyé émna?"

⁴³ Édémpila bík tayé:lo odo tani:kídí:dok ara:do lékomínsula:tomang.

⁴⁴ Akke bím sogappé mé:to, émpige:la sé:kosin bím alagém laglíktomang.

Jiudi Mirokídí:dok Méngkésuma:nam

⁴⁵ Odo kumli kanggabnékídí:dé abiné miríkídí:do:péla: Parosikídí:do:pé gíladdoku odokké bulu bulum tauto, "Nolu kapila bím gíbotokuman?"

⁴⁶ Bulu lulatsutoku, "Sé:kosin sé: tani:sok agom lukamsémpé édílo:sin lukímang!"

⁴⁷ Parosikídí:dé bulum luto, "Nolumsinnei bí yadyodbomkan?"

⁴⁸ Migomkídí:dok manggom Parosikídí:dok ara:lokké sé:kai bím méngkésutagnei? ⁴⁹ Émpige:la édé tani:kídí:dé, sé:kobulu luroém kinma:ji, bulu pelígnamém pa:né."

⁵⁰ Nikodimasbí, buluk ara:dok a:ko, sé:ko po:pé Jisukolo:pé gíkaji, bí bulum tauto, ⁵¹ "Tani:kolok bík agomdém tatpoma:péla: bík gernam agerdém kinma:pé, ngoluk luro:dé bím lupagdaglang?"

⁵² Bulu lulatsuto, "No:sin Galili:dok taniyei? Ru:nék-gomugém

7.37 Leb 23.36 7.38 Jis 44.3 7.42 Maika 5.2, Lk 2.4

7.51 Atten 17.6: Gílen 23.1

pokala ka:tok, odo no kinyépé lungor-lunné Galili:dokké lenmang émnamdém." ⁵³ Odokké bulu appíngé aí aíké okumpé gíkangku.

Bengkosun Mimédém Mé:yinsubinam

8 ¹ Émpige:la Jisubí Olib Adi:pé gíkang. ² Longkondo ro:rokompé bí kumli:do:pé lékoda gídoku; odo tani appí:dé bík kéra:do:pé gíkumsuto, odokké bí tedge:la bulum luyírbito. ³ Luro luyírnékídí:dé:la Parosikídí:dé bengkosuldu:dodo sogabnam bengkosun miméko gía:boge:la bím pongkogdo dagmoto ⁴ odokké bulu bím luto, "Luyír-abu, sé: né:sém bengkosuldu:dodo sogaptag. ⁵ Luro:do Musi:bí ngolum sémpin né:ngém ílíngki gékedop lulíktak. Su:pag no bík léga:pé okko émna luyén?" ⁶ Bulu bím anka:la ka:pé émna édémpé tauka:to, odo bulu bím lugénamko pa:la:pé émna. Jisubí tungkungge:la bík lagnédokki amo:do atto. ⁷ Odokké bulu bím tattítatíla du:to, bí tusangge:kula bulum luto, "Noluk ara:dok sé:kké pa:bé kama:ji, bí bím ílí:dém gégotpo:to." ⁸ Odokké lékoda tungkungge:la amo:do atto. ⁹ Émpige:la édílo bulu édé lunamdém tatton, bulu ako akopé abíngarya:nédokké ameyarya:nédo:pé gípackangku. Jisubí atéro:dé édé dagla du:monam mimédok lédílo du:pakkang. ¹⁰ Jisubí ngesangge:la bím tauto, "Ambíra:, okolan bulu? Nom sé:kosinei imurnéko émna lajémtoman?"

¹¹ Bí lulatsutoku, "Ru:tuma, sé:kosin lujémma,"

Jisubí luto, "Ngo:sin nom imurnéko émna lupagma:yé; sa: gíkangku odokké lékoda pa:bém iyok."^k

Jisubí Mo:písok Pía:dé

¹² Édílo Jisubí lékoda tani:kídí:dém lubiton, "Ngo mo:písok pía:dé. Sé:ko ngok lédílo gímínyéji bí édílo:sin kémolo lambégíma:yé, émpige:la turnamlok pía:dé bíkkolo du:yé."

¹³ Parosikídí:dé bím luto, "Nok lukansubinamdé aromang, kapila:né no nok aíém lukansubidung."

¹⁴ Jisubí lulatsutoku, "Ngo aíé aíém lukansubigom, ngok lukanbinamsé arro, kapéné ngo kindag ngo okolokké gídun odokké okolo:pé gíyén; émpige:la nolu kinmang ngo okolokké gídun odokké okolo:pé ngo gíyéji. ¹⁵ Nolu adin-amír kísapé kébangém ba:dag; ngo sé:komsin kébangém ba:mang. ¹⁶ Émpige:la ngo kébangém ba:mílo, ngok kéba:ba:namdé aroyé, kapila:né ngo atéro:ngé ba:mang. Émpige:la ngo:la bí sé:ko ngom mélíktagji^l ngoyi ba:do. ¹⁷ Noluk luro:do sémpé attag, tani:annyilok lukanbikunamdé arro.

^k8.11 Akupagya:né potinkídí:do Jon 7.53-8.11 gomríkkídí:sém attémang

^l8.16 Akon akon akuné potinkídí:do Abu émnasin attung

8.15 Jon 7.24 8.17 Atten 19.15; Mt 18.16

¹⁸ Ngo aíképé lukansudung, odokké ngom méliigné Abubí ngok léga:pé lukanbidag."

¹⁹ Odok-léga:pé bulu bím tauto, "Nok Abubí okolon?"

Jisubí lulatsutoku, "Nolu ngomsin kinmang odokké ngok Abumésin kinmang, nolu ngom kinnamka:mílo, nolu ngok Abumésin kinyai."

²⁰ Kumli:dok murkong-kumsung kéra:do luyírra du:dodo bí édémbulum luto. Émgom bík ayírdé píngangarma:nam léga:pé sé:kosin bím sogaptomang.

Jisubí Bík Sinamdém Luno:binam

²¹ Lékoda bí bulum luto, "Ngo gídakkubo, odokké nolu ngom magoyé, odokké nolu noluk pa:blo siyé. Ngo okolo:pé gídagji nolu odo:pé gíala:mang."

²² Odo Juidikídí:dé luto, "Bí aíém mokesuyénei, kapila:né bí ludu:da, 'Ngo okolo:pé gíyéji, nolu odo:pé gílamang'?"

²³ Bí bulum luto, "Nolu kéíksokké; ngo tayé:tokké. Nolu sé: mo:písokké, ngo sé: mo:písokkémang. ²⁴ Ngo nolum lubika nolu noluk pa:blo siyé; kapéné nolu noluk pa:blo siyérunng édílo:pé nolu ngom Bí émna méngkésuma:yéji."

²⁵ Bulu tauto, "No sé:kon?"

Jisubí lulatsutoku, "Ngo okko émna lua:dokkébo nolum lubisula:dun." ²⁶ Noluk léga:pé lupénamméla kéba:ba:pénammé bojéru:ngko ngokké dung. Émpige:la sé:ko ngom mélíktu:ji, bí arro; ngo bíkkolok okkom tattú:ji édém ngo réngamém lubidung."

²⁷ Bí bík Abuké agomém bulum lubidung émna bulu tatintomang. ²⁸ Édémpila Jisubí luto, "Édílo nolu Tani:ké Ao:mé nisa:lígyé:ji, odo nolu kinyé ngo bí émmamdém, odokké ngo okkomsin ngok aíké ilang-gílangki lumang, émpige:la ngok Abubí okkom ngom luyírbitagji édém ludo. ²⁹ Odokké sé:kobí ngom mélíktagji bí ngok lédílo dung; bí ngom atéro:ngém mépagmang, kapila:né ngo lo:dém bík mé:líksunam agerém gerdo."

³⁰ Bí édémpé lula du:dodo, bojéru:ngkopé taniyé bím méngkésukang.

Abraamké Ommangkídíng

³¹ Odo Jisubí édé méngkésuné Juidikídí:dém luto, "Nolu ngok luyírnám agomsém méngkésuyarmílo, nolu ngok aro aro luyírsunné."

³² Odo nolu arodém kinyé, odokké arodé nolum mélennígyéku."

³³ Bulu bím lulatsutoku, "Ngolu Abraamké ommangé, odokké édílo:sin sé:kkaiké pagbopé ikímang. No kapé lulkan, 'Nolum mélenígyéku'?"

³⁴ Jisubí bulum lulatsutoku, "Ngo nolum arodém lubidung, appíngé sé:kobí pa:bém idagji bí pa:blok pagboko. ³⁵ Pagbodé okumdo du:yarmang; émpige:la ao:dé lo:dí-longkípé du:yardag. ³⁶ Édémpila Ao:dé nolum méleníkkumílo, nolu aropé méleníkkunamém pa:yé. ³⁷ Ngo kindag nolu Abraamké ommangé. Éngom nolu ngom mokepé émna magodung, kapila:né noluk asinkídí:do ngok agomdokké arré kamang. ³⁸ Abuké dungkodo ngo okkom ka:bektoji édém ngo nolum lubidung, odokké nolu noluk abudok okkom tattoji édém idag."

³⁹ Bulu lulatsutoku, "Abraambí ngoluk abbo."

Jisubí bulum luto, "Nolu Abraamké omma:mílo, Abraambí okkom ika:ji, nolu édémíng iyyapé. ⁴⁰ Émpige:la nolu ngom mokepé émna magola dung, sé:ko nolum arodém lubila du:ji, okodém ngo Ru:nékolok tattú:ji; édémpé okkomsin Abraambí imangai. ⁴¹ Noluk abukídí:dé okkom ikaji nolusin édémíng idag."

Bulu bím luto, "Ngolum jo:ra:pé omang, ngolukké abbo akkongko dung, bí Ru:nébí."

⁴² Jisubí bulum luto, "Ru:nébí noluk Abudé:amílo, nolu ngom aya:yai, kapéné ngo Ru:nékolokké gíttag; ngo aié gísumang; bí:pag ngom mélíkttag. ⁴³ Ngok lubinamsém nolu kapila tatkinman? Kapila:né nolu ngok lubinam agomsém tadrasula:mang. ⁴⁴ Nolu noluk abu ui:ké ommangé, nolu noluk abuké mé:namdém gerbompé mé:dag. Bí lendo-a:dokkéboi mokegonéko, bí arolo du:némangai, kapéné bíkkolo arro kamang. Édílo bí arrom luma:ji bí bík aíké aro séudém léngkansudag, kapéné bí arrom édílo:sin luma:néko odokké aro lumanékídí:dok abbo. ⁴⁵ Émpige:la ngo arodém lunam léga:pé nolu ngom méngkésurang! ⁴⁶ Noluk ara:dok sé:ko ngom imurnéko émna léngkana:yén? Ngo arodém ludu:mílo, kapila nolu ngom méngkésurang? ⁴⁷ Sé:kobí Ru:nék tani:yéji, bí Ru:nék agomém taddag; nolu kapila édémbulum tadman, kapila:né nolu Ru:nék taniyeimang."

Jisubí:la: Abraambí

⁴⁸ Jiudikídí:dé bím lulatsutoku, "Ngoluk lunamdé aroka:malang, no Somaria tani:ko odokké no ui:pa:namko?"

8.33 Mt 3.9; Gal 3.7 **8.34** Rum 6.16; 2 Pit 2.19

8.35 Ru:len 21.10; Gal 4.30 **8.41** Atten 32.6; Jis 63.16; 64.8

8.44 Ru:len 3.4; 1Jon 2.4; Mt 12.34

⁴⁹ Jisubí lulatsutoku, "Ngom ui:yé pa:mang, ngo ngok Abumé ménggésudo, émpige:la nolu ngom ménggésurang. ⁵⁰ Éngom ngo ngok aíké luyitsunamém mamang; manédé Akkongko odokké bí kébangém ba:pénéde. ⁵¹ Ngo nolum arodém lubidung, sé:kaibí ngok agomém tadmílo, bí édílo:sin sinamém ka:begma:yé."

⁵² Jiudikídí:dé bím luto, "Su:pag ngolu kintobo nom ui:yé pa:turung. Abraambí sikang, édémí:pé lungor-lunékídí:dé:sin, odokké no ludung, "Sé:kaibí nok agomém tadmílo, bí édílo:sin sinamém ka:beksuma:yé." ⁵³ No ngoluk abu Abraamméyang bottéya:nei? Bí sikang, odokké lungor-lunékídí:dé:sin sikang; no aíém sé:kobí émna mé:sudun?"

⁵⁴ Jisubí lulatsutoku, "Ngo aíém luyitsudu:mílo, ngok luyitsunamdokké arré kamang, ngok Abumé, sé:kom nolu noluk Ru:nébi émna lusudu:ji, édé bí sé:ko ngom luyitsudagji. ⁵⁵ Nolu bím kinmanggom, ngo bím kindag. Ngo kinmang émna lusumílo, ngo:sin ngolugíngkémpé aro luma:néko, émpige:la ngo bím kindo odokké bík agomém taddo. ⁵⁶ Noluk abu Abraambí ngok longédém ka:pa:yé émna airu:pé mé:podaggai; bí édém ka:to odokké mé:pokang."

⁵⁷ Odo Jiudikídí:dé bím luto, "Nokké turnamé yíngo díttakoi imada, kapé no Abraammé ka:ton?"

⁵⁸ Jisubí bulum lulatsutoku, "Ngo nolum arodém lubidung, Abraaméyang po:pélokkebo ngo dung."

⁵⁹ Édémpila bulu bím gépé émna ílínghém tísa:to; émpige:la Jisubí aíé lé:sisula kumli:dokké gílenpaktoku.

Jisubí Ododokkébo Miglun-Tani:koném Ka:begmokunam

9¹ Bí gíla du:dodo, ododokkébo miglun tanik ka:to. ² Bíkkol luyírsunékídí:dé bím tauto, "Rabbi, bím miglup-onam léga:pé imurdé sé:kkén, sé: tani:sokkéyé bík ané-abudokkéyé?"

³ Jisubí luto, "Sé: tani:sokkésinmang, bík ané-abudok imursinmang, émpige:la Ru:nék agerém bíkkolo léngkannam légangépag. ⁴ Longéla du:dodo ngolu bík agerém gerpé lagidag sé:ko ngom mélíktagji; yummé a:do, édílo sé:kosin ager gerrangkuma:yé. ⁵ Ngo édílo:pé mo:píso du:yéji, ngo mo:písok pía:dé."

⁶ Édémpé luge:la, bí amo:do takírém suglíkto odokké takírdokki amo:dém bukamoto, odokké bukadém tani:dok amigdo yonníkto.

⁷ Odokké bím luto, "Gíla, Siloam Pa:ta:bo supaksuta" (Siloamdok légí:dé 'Mélíktagbo'). Édémpila bí gíla supaksuto, odokké ka:beblankula okumpé gí kangku.

⁸ Bík kumrí-do:réla bím kogola du:dopé ka:yidnékídí:dé tauto, "Sé: édé tani:ídéma:lang sé:ko tedla kogonédén?"

⁹ Akedé luto, "É édé bí:ída;" akke luto, "Ma, édé bí:mang, bím gésuné tani:kopémín."

Émpige:la bí aídé lubisuto, "Ngo édé tani:í:dé."

¹⁰ Bulu bím tauto, "Émpém nok amigé kapé darkankun?"

¹¹ Bí lulatsuto, "Jisu énmam tani:dé bukkém yonge:la ngok amikso yonnígge:la ngom luto, 'Siloampé gíla supaksuta'; édémpila ngo gíla supaksuto, odokkéi ngo ka:bekkangku."

¹² Bulu bím tauto, "Okolon édé tani:dé?"

Bí lulatsutoku, "Ngo kinmang."

Parosikídí:dé Kabegmokunamdém Taugonam

¹³ Po:péké miglun tani:dém bulu Parosikídí:do:pé gía:bodo.

¹⁴ Oko longédo Jisubí amo:dém bukamoge:la bík amigdém ka:begmotokun, édé longédé yoddí longngai. ¹⁵ Édémpila Parosikídí:dé bím lékoda tauto kapé bí ka:bekkangkun. Bí bulum lubito, "Bí ngok amikso bukkém yonníkto, odokké ngo supaksuto, oddoi ngo ka:bekkang."

¹⁶ Parosi ékké luto, "Sé: tani:sé Ru:nékolokkémang, kapéné bí Yoddo longédém yodmang."

Émpige:la akedé luto, "Pa:b kané tani:koné kapé sémpin kanggodém léngkan-la:yén?" Édémpé buluk ara:do lékomínsutomang.

¹⁷ Édémpila bulu lékoda miglun tani:dém tauto, "Sé:ko nok amigém darmotokun, bím no sé:kobí émna luyén?"

Tani:dé lulatsutoku, "Bí lungor-lunéko."

¹⁸ Édílo:pé tani:dok ané-abudém gogmangan, Parosikídí:dé édé tani:dé po:pé migludaggai odokké su:pag bí ka:begdung émna méngkésutomang. ¹⁹ Bulu tauto, "Sé: noluk ao:dé:yé, sé:kom nolu ludang nolu bím miglup otag émna? Émpémílo bí su:pag kapé ka:bekgangkun?"

²⁰ Bík ané-abudé lulatsuto, "Ngolu kindag bí ngoluk ao:dé, odokké bím migludop otungai. ²¹ Émpige:la bí su:pag kapéi ka:bekgangkusong odokké sé:koi bím ka:begmotokusong, édém ngolu kinmang. Bím tautoka; bí bottéka:bo; bí aíké léga:dém lubisuyépé." ²² Bík ané-abudé Jiudikídí:dém pésola édémpé luto, kapéné Jiudikídí:dé ru:ségno:la lé:tungai sé:koi Jisumé Kiristobí^m émna ludesuyéji bím murong-okumdokké ménpagyé émna.

²³ Odok-léga:pé bík ané-abudé luto, "Bí bottéka:bo; bím tautoka."

²⁴ Édémpila bulu lékoda ododokkébo miglun tani:dém gogge:la bím luto, "Ru:nékolo pesutok no arrom luyé émna, ngolu kindag édé tani:dé imurnéko."

²⁵ Bí lulatsutoku, "Bí imurnéikosong, édém ngo kinmang; ngo agom akkongko kindag. Ngo migludaggai, émpige:la su:pag ngo ka:pangkanku."

²⁶ Bulu bím tauto, "Bí nom okkom iton? Kapé bí nok amigdém darmotokun?"

²⁷ Bí bulum lulatsutoku, "Ngo nolum lubbei:kabo, émpige:la nolu tadamang. Nolu kapila édém lékoda tadlí:dakkun? Nolusin bíkkol luyírsunépé ilí:du:nei?"

²⁸ Odo bulu bím luka:la luto, "No:mín bíkkol luyírsunnén! Ngolu Musi:kkol luyírsunné! ²⁹ Ngolu kindag Ru:nébí Musi:mé lulíkka, émpige:la sé: tani:sém ngolu kinmang bí okolokkéi gídusong."

³⁰ Tani:dé lulatsutoku, "Édé airu:pé ménggappénamko! Bí okolokké gídu:ji édém nolu kinmang, émgom bí ngok amigém darmotoku. ³¹ Ngolu kindag Ru:nébí imurnélokkém tadmang, émpige:la sé:kaibí Ru:némé kumnékomílo:la bík mé:namdém imílo, Ru:nébí bík kumnamém taddag. ³² Mo:písém ru:lendokkébo édílo:sin tatkímang, ododokkébo miglun tani:koném sé:kaibí bík amigém darmotoku émna. ³³ Édé tani:dé Ru:nékolokké gínémangamílo, bí okkomsin ilama:yai."

³⁴ Bulu bím lulatsutoku, "Nom pa:bé kadopé otungai, su:pag no ngolum luyírkan!" Odokké bulu bím ménnénníkto.

Yalo-agerro Migluné

³⁵ Bím ménnenamdém Jisubí tatpa:suto, odokké édílo bí bím ríksuton odo luto, "No Tani:kéⁿ Ao:mé méngkésudoyé?"

³⁶ Bí lulatsutoku, "Ru:tuma, ngom lukítéi, sé:kon Tani:ké Ao:dé, odo ngo bím méngkésupé?"

³⁷ Jisubí bím luto, "No bím ríksutagbo, odokké bí édé sé:ko nom luposula du:ji."

³⁸ Bí luto, "Ru:tuma, ngo méngkésudag," odokké bí bím kumto.

³⁹ Jisubí luto, "Ngo kébangém bangkolo sé: mo:píso:pé gíttag, sé:kobulu ka:begma:ji bulu ka:begdopé, odokké sé:kobulu ka:begdagji, bulu migludopé."

⁴⁰ Bík kéra:dok du:né Parosi ékké bík édé lunamdém tadge:la bulu bím tauto, "Okko? Ngolusin miglunei?"

⁴¹ Jisubí bulum luto, "Nolu miglunamka:mílo, nolukké imuré kama:yai; émpige:la su:pag nolu ludung, 'Ngolu ka:begdag,' noluk imurdé du:tí kang."

Mer-Ka:sí:ném Luyisula Lubinam

10¹ Jisubí luto, "Ngo nolum arodém lubidung, sé:kobí mer-gualido:pé yabgodok gíamang, émpige:la okolai barelok baramílo, bí dopsonékola: rodgonéko. ² Sé:kobí yabgodok gíadagji bí merkídí:dém ka:sí:nédé. ³ Yabgodok-du:nédé bím yabgo síggebidag. Bí bík aíké merkídí:dém amin minna gogla bulum gílenbodag. ⁴ Édílo bí bík aíké merkídí:dém gílenbodagji, bí bulum gígébola gídag, odokké bulu bík lamkudo gímíndag, kapéné bulu bík gomugém tatkindag. ⁵ Bulu kangkinma:nam tani:lok lamkulo édílo:sin gímínma:yé; émpige:la bulu bíkkolokké dukpagyé, kapéné bulu kangkinma:nam tani:kídí:dok gomugém tatkinmang."

⁶ Jisubí sé: luyisunamsém bulum lubito, émpige:la bí bulum okkom lubitoji édém bulu tatkindomang.

Ainé Mer-Ka:sí:nédé Jisubí

⁷ Édémpila Jisubí lékoda bulum luto, "Ngo nolum arodém lubidung, ngo merkídí:dok yabgodé. ⁸ Ngomyang gíponé appí:dé dopsongéla: rodgo:né, édémpila merkídí:dé buluk agomém tattomang. ⁹ Ngo yabgodé; sé:kobí ngokkoki gíayeji, bí turyé, odokké bí gílen-gía:la nésiném dogobegyé. ¹⁰ Dopsongé dopsongkolo, mokekolo odokké momíkkolopag gídag; émpige:la ngo bulu turnamém pa:yépé émna:la édém pa:sépa:yédanna pa:dopé émna gídung.

¹¹ Ngo ainé mer-ka:sí:nédé. Ainé mer-ka:sí:nédé merkídí:dok léga:pé sibilí:dag. ¹² Dorra lé:nam tani:dé bí sé:ko mer-ka:sí:né tani:sinmang odokké sé:kké aíké merésin kamang. Lampiyangé gídopé ka:mílo merkídí:dém mépagla dukpagdag; édémpidodém lampiya:dé bulum kegabla ménpit-ménriddag. ¹³ Bím dorra lé:nam léga:péla: merkídí:dém ajjoukosin moyegmanam léga:pé bí dukpagdag. ¹⁴ Ngo ainé mer-ka:sí:nédé; ngo ngok aíké merkídí:dém kindag odokké ngok merkídí:dé ngom kindag, ¹⁵ kapé ngo Abumé kindagji odokké Abubí ngom kindagji; odokké ngo merkídí:dok léga:pé sibilinní:dag. ¹⁶ Ngokké sé: kéré:sok lédílo kamínma:né meré kaseddung. Ngo bulumsin gongaru:ngkupénammé, bulu ngok gognamém tadyé. Édémpila mer appí:dé kéréngo:kopé iyé odokké mer-ka:sí:nédésin akkongkoyé.

¹⁷ Sidok léga:pé Abubí ngom aipé-mé:dag; kapila:né ngo sibilinní:dag, odokké ngo édém lékoda pa:la:tsindokupé. ¹⁸ Sé:kosin édém ngokkolokkém la:pagmang, émpige:la ngok aíké mé:namki

10.2 Mk 6.34 10.8 Jir 23.1; Ije 34.2 10.11 Jis 40.11; Ije 34.11-16; Ibri 13.20; 1 Pit 5.4; Léngkan 7.17 10.16 Jis 56.8; Ipi 2.13-18; 1 Pit 2.25

ngo sibido. Ngokké sibila:nan tornamé dung; odokké édém lékoda pa:latkunan tornamésin ngokké dung; sé: ilang-gílananésém ngo ngok Abukolok pa:tag."

¹⁹ Édé agomdok léga:pé lékoda Jiudikídí:dok ara:do lékomínsutomang. ²⁰ Bulukkodok bojéyangéi luto, "Bí ui:pa:namko, odokké bí simatkang. Kapila bík agomém taddun?"

²¹ Émpige:la akedé luto, "Bík agom lunamkídí:sé ui:pa:nam tani:lok agommang. Ui:yé miglun tani:lok amigém darmola:dokunei?"

Jiudikídí:dok Méngkésuma:nam

²² Édé dígínai odokké Jerusalemdo Tosaglínam^o Gí:dí:dé a:do; ²³ Jisubí kumli:dok Solomonké tu:yabdo gígola dungngai.

²⁴ Édémpila Jiudikídí:dé bím gíyedgel tauto, "Éddíkopé no ngolum lusarbimapé du:yén? No Kiristobí:mílo ngolum naréngopé lutei."

²⁵ Jisubí bulum lulatsutoku, "Ngo nolum lubika, émpige:la nolu méngkésumang. Abuké aminnok ngok gernam agerkídí:dé ngom lukanbidag; ²⁶ émpige:la nolu méngkésumang, kapila:né nolu ngok mer kéré:dokkémang. ²⁷ Ngok merkídí:dé ngok gomugém tatkindag; ngo bulum kindag, odokké bulu ngok lédulo gímíndag. ²⁸ Ngo bulum turyarné turnamdém bido, odokké bulu édílo:sin yogma:yé; odokké sé:kosin bulum ngok alaksokkém bupagla:ma:yé. ²⁹ Ngok Abu, sé:kobí ngom bulum bitu:ji, bí appíngékémyang bottéya:né; sé:kosin bulum ngok Abuké alaglokkém bupagla:mang. ³⁰ Ngo:la Abubí akkongko."

³¹ Bím ílíngki gépé émna Jiudikídí:dé lékoda ílíngém tísa:to.

³² Émpige:la Jisubí bulum lulatsuto, "Ngo Abukolokkém nolum bojéru:ngko ainé agerém léngkanto; odok okodok léga:pé nolu ngom ílíngki gépé mé:dun?"

³³ Jiudikídí:dé bím lulatsutoku, "Ngolu nom édé ainé agerkídí:dok léga:pé gépé émna ílíngém tísa:mang; émpige:la Ru:némé luka:nam léga:pé; kapila:né tani:ge:lasin, Ru:nébí émna lusudun."

³⁴ Jisubí bulum lulatsutoku, "Édém noluk Luro:do adla lé:ma:nei, 'Ngo luka, nolu ru:nékídí:dé?' ³⁵ Sé:kkolo:pé Ru:nék agomdé píngka:ji, bí bulum ru:nékídí:dé émmílo (odokké Ru:nék-gomugdé éngun-étama:yé), ³⁶ Émpémílo sé:kom Abubí angunmoge:la sé: mo:píso:pé mélíktoji, bím nolu ludonei, 'No Ru:némé luka:dung,' kapila:né ngo luto, 'Ngo Ru:néké Ao:dé?' ³⁷ Ngo ngok Abuké

^o10.22 Anukka:

10.18 Pilip 2.8; Ibr 5.8 10.21 Gílen 4.11 10.23 Ager 3.11; 5.12

10.33 Leb 24.16; Mk 14.64 10.34 Ni:tom 82.6

agerém germa:mílo ngom méngkésuyok. ³⁸ Émpige:la ngo édémbulum imílogom, nolu ngom méngkésu manggom, nolu ajjikodaggom ngok gernamkídí:dém méngkésup lagidaggai, odo nolu kinyai Abubí ngokkolo dung odokké ngo Abukolo dung émna."

³⁹ Bulu lékoda bím sogappé ikító, émpige:la bí buluk alaglokké dukpísukang.

⁴⁰ Odok lédupé Jisubí lékoda Jordan kekonpé gí kang, okolo Jonbí po:pélo baptis bigotkaji, odokké odo du:to. ⁴¹ Odokké bojéru:ngko taniyé bíkkodo:pé gí la luto, "Jonbí oko kanggodémsin léngkanmangai, émpige:la Jonbí sé: tani:sok léga:pé oko okkom lukaji édé appí:dé aro agomé." ⁴² Odokké odo bím bojéru:ngkopé taniyé méngkésuto.

Lajaraské Sinam

11 ¹ Odo Lajaras énmam Betani:dok tani:ko kila dungngai, Meri:bí:lang bík bírmé Martabí édé taondokkai. ² Bí édé Meri:bíai sé:ko Ru:tumké alédo nampon yonsunammé píligge:la bík dumíddokki notpubikan, bík bíro Lajarasbí kila dungngai. ³ Édémpila bírmékumsudé Jisukolo:pé lupangko lulíkto, "Ru:tuma, sé:kom no aipé-mé:dang, bí kila dung."

⁴ Édílo Jisubí édém tatpa:sutoji, bí luto, "Sé: kinamso bí sima:yé. Édé Ru:néké amin-gígénam légangépak kidung, odokki Ru:néké Ao:mé amin-gígémoyé."

⁵ Jisubí Martamé bík bírmédémna: Lajarasmé aipé-mé:dagai. ⁶ Lajarasbí kila dung émna bí tatpa:sudaggom, bí gípomapé bík dungku:do lo:nyikop du:tetto. ⁷ Odok lédupé bí luyírsunékídí:dém luto, "Kajé lékoda Judia:pé gílatkakui."

⁸ Bulu luto, "Émpige:la Rabbi, símsí:ro Jiudikídí:dé nom ílíngki gékepé émna magola dung, odokké no odo:péi gíladýékun?"

⁹ Jisubí lulatsutoku, "Longédo yí:la:nyi ayírko du:ma:nei? Sé:koi longgém lambégíyéji, bí lésutsuma:yé, kapéné bí sé: mo:písok pía:dém ka:begdag. ¹⁰ Émpige:la sé:koi yummém lambégíyéji, bí lésutsuyé, kapila:né pía:dé bíkkolo kamang." ¹¹ Bí édém luge:la, odok lédupé bí bulum luto, "Ngoluk ajon Lajarasbí yubladung; émpige:la ngo olo:pé bím utkolo gíyé."

¹² Luyírsunékídí:dé bím luto, "Ru:tuma, bí yubladu:mílo, bí ésa:yéku."

¹³ Jisubí bík sinamdém lubidung, émpige:la bulu bí aropé yubladung émna mé:to. ¹⁴ Édémpila bí bulum lukurra lubito, "Lajarasbí sikang, ¹⁵ odokké noluk léga:pé ngo mé:podag kapéné ngo odo kamangai, odopag nolu méngkésuyépé. Kajé ngolu bíkkolo:pé gíkajé."

¹⁶ Odo Tomasbí, sé:kom opem émdon, bík ajon luyírsunékídí:dém luto, "Kajé ngolusin gíkai, odo ngolu bík lédílo simíndopé."

Jisubí Lékod-Turkunamdé:la Turnamdé

¹⁷ Édílo Jisubí gípí:toji, Lajarasmé^a agodo yula lé:namé lo:pikopé idagaboi. ¹⁸ Betani:dé Jerusalemdokké mail annyikíramo:kopé mo:tédagai, ¹⁹ Martaméla: Meri:mé buluk bírodok sinonamdém luyinsukolo bojékopé Jiudiyé gído.

^a11.17 Giriglo bí

11.9 Lk 13.33

11.11 Ager 7.60

11.16 Mt 10.3

11.19 Iyub 2.11

²⁰ Édílo Martabí Jisubí gído émna tattoji, bím ríksukolo bí gílenkang, émpige:la Meri:bí okumí:do dungkang. ²¹ Martabí Jisumé lubito, "Ru:tuma, no sido du:namka:mílo, ngok bírodé sima:yai. ²² Odokké ngo kindag su:paksin no Ru:nékolok okkoméi koyéji Ru:nébi nom biyé."

²³ Jisubí bím luto, "Nok bírodé lékoda turyéku."

²⁴ Martabí bím luto, "Ngo kindag gítérsuné longédo lékod-turdokudodo bí turyéku."

²⁵ Jisubí bím luto, "Ngo lékod-turkunamdé:la: turnamdé. Sé:kobí ngom méngkésudagji, bí sigom, bí turyéku; ²⁶ odokké sé:kobí turradun odokké ngom méngkésudagji bí édílo:sin sima:yé. No édém méngkésudoyé?"

²⁷ Bí bím luto, "Arro, Ru:tuma, no Kiristobí, Ru:néké Ao:dé, sé:ko mo:píso:pé gídung, édém ngo méngkésudo."

Jisuké Kabnam

²⁸ Martabí édém lunam lédupé, bí gíla bík bírmé Meri:mé aso:pé gokto, "Luyír-abubí sé: dung, odokké bí nom gogdag." ²⁹ Édílo Meri:bí édém tatpa:sutoji, bí bagémpé dagrobge:la bíkkolo:pé gí kang. ³⁰ Odolo:pé Jisubí do:lu:do:pé gía:mada, émpige:la Martabí bím okolo ríksutoji oddung bí dungngai. ³¹ Édílo Meri:bí bagémpé dagrobla gílendopé Jiudikídí:dé ka:ton, sé:kobulu okumdo bík lédílo du:la luyinsul dungngan, bí aggolo:pé gíla kapkolo gídag émna mé:la, bulu bík lédule gímínto.

³² Édílo Meri:bí Jisuké dungkodop gípíngge:la bím ka:ton, bí bík alédo oa:la luto, "Ru:tuma, no sido du:namka:mílo, ngok bírodé sima:yai."

³³ Édílo Jisubí bík kabnamdémna: bík lédulok gímínné Jiudikídí:dok kabnamdém ka:toji, bík asiné airu:pé kila bí ngasarsulatomang." ³⁴ Odokké Jisubí luto, "Okolo nolu bím lé:tang?"

Bulu bím lulatsutoku, "Ru:tuma, gímmína ka:ta."

³⁵ Jisubí kapto. ³⁶ Odo Jiudikídí:dé luto, "Kangkító éddíko bí bím aya:daggan!"

³⁷ Émpige:la bulukkodok akke luto, "Bí miglun tani:dém amig darmokunédé sé: tani:sémsin simo:ma:pé ila:manga:nei?"

Lajarasmé Turmokonam

³⁸ Odo Jisubí, lékoda asiné airu:pé kila, agodo:pé gíto. Édé di:rumkai, odokké édém ílíngko pérkabra lé:tag. ³⁹ Bí luto, "Ílí:dém pérpakto."

Siné:dok bírmé Martabí luto, "Ru:tuma, Su:lo:pé namyébo, kapéné bím yunamé lo:piko ika:bo."

⁴⁰ Odo Jisubí bím luto, "Ngo nom lumangalang nolu méngkésümülo, nolu Ru:nék unjígdem ka:begyé émna?"

⁴¹ Édémpila bulu ílí:dém pérpakto. Odo Jisubí tayé:to:pé ngesangge:la luto, "Abu, no ngok agomé m tadnam léga:pé ngo nom aipai bidung. ⁴² Ngo kindag no lo:dém ngok agomé m tadbida g, émpige:la sé: dagla du:né tanikídí:sok légangé no ngom mélíktag émna bulu méngkésuyépé émna ngo sé: agomsém ludung."

⁴³ Édém Jisubí lunam lédupé, bí bottépé jé:la gokto, "Lajaras, gílentoku!" ⁴⁴ Siné tani:dé, bík alé-alagdém asong-onnolok gayinki yedla lé:dopéla: migmodém sémigné-gayinki yeddopé gílendoku. Jisubí bulum luto, "Bím ta:sarbige:la gímotoku."

Jisumé Mokepé Émna Ru:sunam

(Moti 26.1-5; Mark 14.1-2; Luk 22.1-2)

⁴⁵ Odok-léga:pé, Jiudikídí:dok bojéko sé:kobulu Meri:mé kangkol gíkan odokké okkom Jisubí itoji édém ka:nékídí:dé bím méngkésuto.

⁴⁶ Émpige:la odok akedé Parosikídí:do:pé gíla Jisubí okkom itoji édém bulum lubito. ⁴⁷ Édémpila abiné miríkídí:dé:la Parosikídí:dé Ki:ni-kéba:dém gogge:la luto, "Ngolu okkarém ipénammén? Kapéné sé: tani:sé bojéru:ngko mé:píla:ma:nam kanggodém léngkandung.

⁴⁸ Ngolu bím sém mí:pé iyarmomílo, appíngé bím méngkésuyé, odokké Ruman tani:kídí:dé gíla ngoluk kumli:sémna^p ngoluk réngamsém momíkpagyé."

⁴⁹ Kaipas, sé:ko édé ayírdok abíngaryan mirídén, bí luto, "Nolu okkom ludun édém nolu kinmang! ⁵⁰ Nolu méngka:la kangkí:ma:nei? ngoluk appíng réngamsé sitaying tani: ako sibimíloiyém aiya:yén."

⁵¹ Bí édém aíkkolokké lumang, édé dítagdok abíngaryan mirí kísapé bí lungorém luto Jisubí tani réngam appíngké légangé sibi yé, ⁵² odokké buluk réngamdok léngango:péma émpige:la Ru:néké dukpit-dugritsula du:né ommangkídí:dém lékopé gíkumosumokunam léga:pésin.

⁵³ Édémpila édé longédokkéi bulu bím kapé mokepé émna lambéko magoto. ⁵⁴ Odok-léga:pé, Jisubí Jiudikídí:dok ara:lo ka:de:pé gígotokumang. Émpige:la bí sullipota kérangké lpraim émmam do:lungkolo:pé gíto, okolo bí bíkkol luyírsunékídí:dok lédílo du:mínto.

⁵⁵ Édílo Jiudikídí:dok Gíbo:la donam gí:dí:dé píngadaggabon, odokké Gíbo:la donam gí:dí:dém domango:dapé bojéru:ngko

taniyé do:lungkídí:dokké Jerusalempé bulu aíkídí:dé pídesukolo gísangkang. ⁵⁶ Odo bulu Jisumé magoto odokké kumli:do dagge:la akoné akoném tauka:mínsuto, "Nolu okko émna mé:dang? Bí sé: gí:díso:pé gíma:yénei?" ⁵⁷ Émpige:la abíné miríkídídé:la Parosikídí:dé lulígnamko lulíkto, sé:kobíi okolai Jisubí dung émna kinmílo, bí édém bulum lupapé lagidag, odo bulu bím sogabla:yépé.

Betani:do Jisumé Tulangki Írto

(Moti 26.6-13; Mark 14.3-9)

12 ¹ Gíbo:la donam gí:dí:dok longkéng longé po:pélo:bo, Jisubí Betani:pé gíkang, okodé Lajaraské do:lungan, sé:kom Jisubí sikolokkém turmotoku. ² Odo bulu bík léga:pé yumé-apiném ké:bi-ré:bbito; Marta:bí apindém saglenbika, odokké Jisuké lédílo apin domínnékídí:dok ara:do Lajarasbí:sin a:kai. ³ Odo Meri:bí airu:pé arékané yonsunammém boma:la Jisuké alédo yonnígbito odokké bík dumítiki Jisuké alédém notpu:bito. Odokké okumdo édé yonsunamdok nampodé nambungkang.

⁴ Émpige:la bíkkol luyírsunékídí:dok a:ko, Judas Iskortia:bí, (sé:ko bím yadla-kopagyén), luto, ⁵ "Kapila sé: yonsunamsém koge:la murko:dém opaném bitoman? Odok murkong arédé dítag akolok gerra pa:nam murkongkíddíkai." ⁶ Bí opanékídí:dém asinang-ola édé agomdém lumangai émpige:la bí dopsongkai; odokké murkong sogéndém bí bomgabdagai, odok mékumsunamém bí mé:sumé:supé la:dungai.

⁷ Jisubí lulatsutoku, "Bím atéro:dém du:moto, ngom agodo yusínam longédok léga:pé bí édé yonsunamdém mosídop bitungai.

⁸ Opanékídí:dé noluk lédílo lo:dém du:yaryé, émpige:la ngo noluk lédílo lo:dém du:ma:yé."

Lajarasmé Mokepé émna Ru:sunam

⁹ Édílo bojégamko Jiudiyé Jisubí odo dung émna kinton, bulu odo:pé gído, Jisuké légangopémang Lajarasmésin kangka:pé gíté:do, sé:kom bí sikodokké turmotoku. ¹⁰ Édémpila abíné miríkídí:dé Lajarasmésin mokepé émna ru:suto. ¹¹ Kapila:né bík léga:pé bojék Jiudiyé bulum mépagla Jisumé méngkésuto.

Jerusalemdo Jisuké Migom Kísapé Gíangkunam

(Mot 21.1-11; Mark 11.1-11; Luk 19.28-40)

¹² Longkondo gí:dí:do:pé gíné bojékopé taniyé Jisubí Jerusalemdo:pé gído émna tatto. ¹³ Édémpila bulu kejur anném bomna bím ríksukolo ré:badlígla gílando, "Osanna!" Írroi, Israelké migommé, sé:kobí Ru:tumké aminno gídu:ji, bí ayang-pa:né!"

¹⁴ Kapé édém potindo adla lé:tu:ji, odo Jisubí gadong-ao:ko pa:la odok tayéd sa:to,

¹⁵ Jayonké omékídínga, pésoyok;
ka:tok, gadong-ao:kolok tayé:lo sa:la,

noluk migomdé gído."

¹⁶ Bikkol luyírsunékídí:dé édém tatpo:dodo tatkintomang. Émpige:la édílo Jisuké unjígnamdém ka:toji, odo bulu mé:pa:toku édémbulum bík léga:pé adla lé:tagai odokké atkamdémpe bím ito.

¹⁷ Jisubí Lajarasmé agodokkém goglen-gekula turmodokudodo bík lédílok du:mínné tani:kídí:dé édém ammem lukanbigoto.

¹⁸ Tani:kídí:dé bím ríksukolo gílenam léga:dé, bí édé mé:píla:ma:nam kanggodém léngkanto émna bulu tatto. ¹⁹ Odo Parosikídí:dé akoné akoném luto, "Nolu kangkítok, ngolu okkomsin ila:mang, mo:písok appíngé bík lédulo gímínka:bo!"

Girik Tani:ékké Jisumé Manam

²⁰ Odo sé:kobulu gí:dí ayírdo kumkapé gísangkaji buluk ara:do Girik tani:ékké dungngai. ²¹ Bulu Pilipkolo:pé gído, sé:kobí Galili:dok Betsaida:dokkai. Odokké bulu bím luto, "Ru:tuma, ngolu Jisumé ka:ríksulí:dung."

²² Pilipbí gíla Andriu:mé lubito; odokké Andriubí Pilipmé gíjonsula Jisumé lubito. ²³ Odokké Jisubí bulum lulatsutoku, "Tani:ké Ao:mé unjígmonan ayírdé píngadobo. ²⁴ Ngo nolum arodém lubidung, édílo:pé amko amo:bo oledla sima:yeji, édé atéro:pé ila du:yé; émpige:la édé simílo, bojéru:ngko a:yém e:yé. ²⁵ Sé:kobí bík turnamdém aipé aipé-mé:yéji bí édém yokpagmoyé, odokké sé:kobí bík turnamdém sé: mo:píso aipé-mé:ma:yéji, édém bí turyarné turnam léga:pé lé:sí:dag. ²⁶ Sé:koi ngok agerém gerdoji bí ngok lédulo gímínru:pa:yé; odokké ngo okoloi du:ji, odo ngok ager-gernédé:sin du:mínyé. Sé:koi ngok agerém gerdoji, Abubí bím ménggésuyé.

Jisubí Bík Sinamdém Lubinam

²⁷ Su:pag ngok asinsé méngguméngama:pé idung odokké ngo okko émna luyyan? 'Abu, ngom sé: ayírsokké mopíttei'. Ngo sé: ayírsok léga:péi gíttag, édémpíla aiyé. ²⁸ Abu nok aminé unjikka:langka!"

Odo tayé:tokké gomukko lulenkang, "Ngo édém unjígmotagbo, odokké ngo édém lékoda unjígmoyéku."

²⁹ Odok dagla du:né tani:kídí:dé édém tatto odokké bulu luto do:míré mírkang. Akedé luto, "Tayéng-ya:meke bím luposuto."

³⁰ Jisubí luto, "Sé: gomuksé noluk léga:pé gídung, ngok léga:pémang. ³¹ Su:pag mo:písém kéba:ba:nan ayíré; su:pag

sé: mo:písok migomdém ménpagyé. ³² Émpige:la édílo ngom mo:písokké gísa:boyékuji, odo appíng taniyém ngo ngokkodo:pé soa:yé." ³³ Oko sinamki bí siyéji édém léngkanam léga:pé bí édé agomdém luto.

³⁴ Tani:kídí:dé bím lulatsutoku, "Kiristobí lo:dí-longkípe du:yaryé émna ngoluk lurodo attag. Émpém Tani:ké Ao:mé gísa:ru:boyéku émna no kapé lulangkan? Édé Tani:ké Ao:dé sé:kon?"

³⁵ Jisubí bulum luto, "Pía:dé noluk lédílo bojjarko du:mínma:bo. Pía:la du:dodo nolu lambégílang; émmamílo kémmo nolum pa:yé; sé:kobí kémolo lambégídoji bí okolo:pé gídagji édém kinsumang.

³⁶ Édílo nolukkolo pía:dé du:ji, pía:dém nolu méngkésulang, odo nolu píangké omma:pé iyé." Édém lunam lédupé Jisubí odokké gípagla aíém bulukkolokké lé:sisuto.

Tani:kídí:dok Méngkésumanam

³⁷ Bí buluk kangga:lo bojéru:ngko mé:píla:ma:nam kanggodém léngkanto, émgom bulu bím méngkésutomang. ³⁸ Édé lungor-luné Jisoyaké lunamdém ilet-gílednam léga:pé ikang:

"Ru:tuma, sé:ko ngoluk lubinamdém méngkésuton, odokké sé:kom Ru:tumké tornamdém léngkanton?"

³⁹ Odok-léga:pé, bulu méngkésula:tomang. Kapéné Jisoyabí lékoda bulum luto,

⁴⁰ "Bí buluk amigém miglumoto
odokké bulu asiném tébégmoto,
émmamílo bulu buluk amikki ka:begyai,
odokké asinki méngkinyai,
odokké ngokkolo:pé gíladya:kui,
odokké ngo bulum ésa:moya:kui."

⁴¹ Jisoyabí édém luto kapila:né bí bík unjígém ka:to édémpila bí luto.

⁴² Éddomang bojéru:ngkopé Jiudi migomésin bím méngkésuto, émpige:la bulum murong-okumdokké ménneníkpéké émna Parosikídí:dém bulu pésola ludésutomang. ⁴³ Kapéné bulu Ru:néké luyitsunamdémyang tani:lok luyitsunamdém aipé-mé:yadag.

Jisuké Agomki Kéba:ba:nam

⁴⁴ Odo Jisubí jé:la luto, "Sé:kobí ngom méngkésudagji, bí ngommo méngkésurang émpige:la ngom mélínédémsin méngkésudag.

12.31 2 Kor 4.4 **12.34** Ni:tom 110.4; Jis 9.7; Ije 37.25; Dan 7.14

12.35 Ipi 5.8; 1 Jon 2.11 **12.38** Jis 53.1; Rum 10.16 **12.40** Jis 6.10

12.41 Jis 6.1

⁴⁵ Sé:kobí ngom ka:begdu:ji, bí ngom mélínédémsin ka:begdag.

⁴⁶ Ngo mo:píso:pé píang kísapé gídung, odo sé:koi ngom méngkésuyéji, bí kémolo du:yarma:yé. ⁴⁷ Sé:koi ngok luyírnámém tadge:la édémpé ikuma:mílo; ngo bím kébangém ba:mang; kapéné ngo mo:písém kébang bangkolo gímang émpige:la mo:písém turbokolo gídung. ⁴⁸ Sé:kobí ngom lupagdaji bí ngok luyírem tadma; bím kéba:ba:néko dung; ngok lunam agomkídí:dé gíngabdí longédo bík kéba:ba:bínépé iyé. ⁴⁹ Kapéné ngo ngok aíké ilang-gílangki lusumang; émpige:la ngom mélíné Abubí ngo okkom lupénamméji odokké kapé édém lupénammén ngom lulíktak. ⁵⁰ Odokké ngo kindag bík lulíngnamdé turyarné turnamdé. Odok-léga:pé ngo okkom ludu:ji, Abubí ngom lubidopé lunamdém ngo lubidung."

Jisubí Luyírsunékídí:dok Alé-Írbinam

13 ¹ Gíbo:la donam gí:dí:dok píngango:madapé, édílo Jisubí bík Abukodo:pé gíkunan ayírdé píngangka:bo émna kinsuton, mo:písok du:né bík aítani:kídí:dém appíng ayíro ayangém léngkanto odokké bí simadodo:pé bulum aya:títo.

² Odokké yumé-apin dododo, Ui:bí Simonké ao Judas Iskortiaké asindo Jisumé yadla-kopakpé émna mé:moitobo. ³ Jisubí kindagai Abubí bík alaglo appíngém bitag, odokké bí Ru:nékolokké gídung odokké Ru:nékolo:pé gíladdakubo émnamdém. ⁴ Édémpila bí apin dokodokké darobla bík gétémnam galugdém pítpaksuge:la bík ígí:do dumérko ye:réksuto. ⁵ Odok lédupé, bí soriyangkolo assém pílen-ge:la bíkkol luyírsunékídí:dok allém írrobbito, odokké bík ígí:dok ye:réksunam dumérdokki titpubito. ⁶ Bí Simon Pitorkodo:pé gínamé; Pitorbí bím luto, "Ru:tuma, no ngok allémyé írbiyen?"

⁷ Jisubí bím lulatsuto, "Ngo okkom idu:ji édém no su:pag kinmang, émpige:la édém no lédupé kinyéku."

⁸ Pitorbí bím luto, "No, ngok allém édílo:sin írma:yé."

Jisubí bím lulatsuto, "Ngo nok allém írbima:mílo, no ngok tani:pé itéla:ma:yé."

⁹ Simon Pitorbí bím luto, "Ru:tuma, ngok allo:sémma, ngok alaksémna: tukkusémsin írté:tei!"

¹⁰ Jisubí bím luto, "Sé:ko írsutu:bo:ji, bík allo:dém írbinamdok ru:yipé bím írbikunamém lagimang, bík appí:déi naré:dag; odokké nolu naré:la dung, éngom nolukkolok appíngé narémang.

¹¹ Kapéné bí kinnodagai sé:ko bím yadla-kopagyéji; édémpila bí luto, "Nolukkolok appíngé narémang."

¹² Bí buluk allém írbinam lédupé, bí bík galugdém gétoku, odokké bík tettodo tettoku, odokké bí bulum luto, "Ngo nolum okkom ibitoji édém nolu kindoyé? ¹³ Nolu ngom Luyírnéla: Ru:tum émna gogdag, noluk gognamdé kabodag, kapéné ngo éddíng. ¹⁴ Odokké su:pag, ngo noluk Ru:tumdé:la Luyír-abuge:la, ngo noluk allém írbitag, nulusin akoné akonké allém írbiru:pénamé. ¹⁵ Ngo nolum ka:yisunamko léngkanbitag, ngo okkom nolum ibitagji édémí:pé nulusin ilang. ¹⁶ Ngo nolum arodém lubidung, pagbokoné bík ru:tumdémyang bottéya:mang; odokké mélígnambí bím mélígnémé bottéya:mang. ¹⁷ Nolu sémbulum kinmílo, odokké édémbulum ibommílo nolu ayang-pa:né.

¹⁸ Ngo noluk appíngké tayé:lo lumang; ngo kindag ngo sé:kobulum balentu:ji. Émpige:la Ru:nék-gomugdé aroru:nam léga:pé édémpé

ludung, 'Sé:ko ngok lédílo pitangém dojonsutoji, bí ngok kekonpé allém lésa:to.' ¹⁹ Ngo nolum su:pag sém lubidung, édé imango:dapé, odokké édílo édémpé iyé-gíyéji odo nolu kinyé édé tani:dé Ngo. ²⁰ Ngo nolum arodém lubidung, sé:kobí ngok méléínam akomumkoném boríksudagji bí ngom boríksudag; odokké sé:kobí ngom boríksudagji bí ngom méléínedém boríksudag."

Jisubí Bím Yadla-kopénédém Lulenno:binam

(Moti 26.20-25; Mark 14.17-21; Luk 22.21-23)

²¹ Jisubí édémbulum lunam lédupé, bík asindé dunggu-dungamapé ila luto, "Ngo nolum arodém lubidung, nolukkolo a:ko ngom yadla-kopagyé."

²² Luyírsunékídí:dé akoné akoném ngengka:mínsuto, bí sé:kom lutosong émna bulu murkang. ²³ Bíkkol luyírsunékídí:dok a:ko, sé:kom Jisubí aipé-mé:daga:ji, bí Jisumé kégabdanna dungngai; ²⁴ édémpila Simon Pitorbí pédyabla bím tauka:mto, "Ngolum lukítei sé:kon bí, sék léga:pé bí luto."

²⁵ Édémpila bí édémí:pé Jisumé kérasula dungge:la luto, "Ru:tuma, édé sé:kon?"

²⁶ Jisubí lulatsuto, "Ngo sé:koméi sé: batiso pita:dém jí:budge:la biyéji, édéi bí." Odo bí pita:dém jí:budge:la Simonké ao Judas Iskortiamé bito. ²⁷ Judasbí pita:dém la:ríksudannaméi, Ui:bí bíkkolo angkang. Odokké Jisubí bím luto, "No okkarém iyen édém lomdanna igorto." ²⁸ Émpige:la apin dola du:nékídí:dok a:kosin édém tatkontomang kapila Jisubí édém lutoji. ²⁹ Kapéné Judasbí murko-nébínammé, akke méngkang Gí:dí:dok légangé okkom lagidagji édémbulum rédopé ludung émna, émmamílo opannékídí:dém o:kaiko bitoka émna.

³⁰ Judasbí pita:dém dodange:la gílenpakkang. Odo yumedaggaboi.

Anu Lulígdé

³¹ Édílo bí gílenka:ji, Jisubí luto, "Su:pag Tani:ké Ao:mé unjíg moyé, odokké bíkkolo Ru:némé unjíg moyé; ³² Ru:némé bíkkolo unjíg momílo, Ru:nébi:sin bím bík aíkolo unjíg moyé, odokké oddar bím unjíg moyé. ³³ Ko:kangkídínga, ngo noluk lédílo bojéko du:ma:bo. Nolu ngom magoyé; ngo kapé Jiudikídí:dém ludungaji édémí:pé ngo su:pag nolum ludung, 'Ngo okolo:pé gíyéji odo:pé nolu gíala:mang.' ³⁴ Ngo nolum anu lulígnamko bidung, nolu akoné akoném ayangka:mínsulang; ngo kapé nolum aya:toji, édémí:pé

nolu akoné akoném aya:lang. ³⁵ Nollukké akoné akonké léga:pé ayangé kamínsumílo, odokokki nolum ngokkol luyírsuné émna appíng taniyé kinyépé."

Pitorké Lupaksunamdém Jisubí Luno:bito

(Moti 26.31-35; Mk.14.27-31; Luk 22.31-34)

³⁶ Simon Pitorbí bím tauto, "Ru:tuma, no okolo:pé gíyén?"

Jisubí lulatsutoku, "Ngo okolo:pé gídagji nolu odo:pé su:pag gímínna:mang, émpige:la nolu lédupé gímínna:yéku."

³⁷ Pitorbí bím luto, "Ru:tuma, kapila ngo su:pag nok lédule gímínna:man? Ngo nok légangé sibila:do:sin."

³⁸ Odo Jisubí lulatsuto, "No ngok légangé aropéi sibila:yén? Ngo nom arodém lubidung, no ngom léumkopé lupaksumado:pé; porogé kikirikokpoma:yé."

Jisubí Abukoto:pé Gíkunan Lambédé

14¹ "Noluk asiném mé:pinsumoyok; ⁹Ru:némé méngkésutok, odokké ngomsin méngkésulang. ² Ngok Abuké okumté bojéru:ngko dungko dung. Odo kama:namka:mílo, ngo nolum lubiyai. Ngo odo:pé noluk léga:pé dungkoko moninsubikapé gídag. ³ Odokké ngo gíla noluk léga:pé dungkoko moninsubimílo, ngo lékoda gíladlangkula ngok dungkodo:pé nolum gíríksuyéku, ngo okolo du:yéji nolusin oddung du:mínyépé. ⁴ Ngo okolo:pé gídakkuji édé lambédém nolu kindag."

⁵ Tomasbí bím luto, "Ru:tuma, no okolo:pé gídakkuji édém ngolu kinmang, édém-pila kapé ngolu lambédém kinnayén?"

⁶ Jisubí bím luto, "Ngo lambédé, ngo arodé, odokké ngo turnamdé. Ngokkoki Abukodo:pé gíma:mílo sé:kosin gíla:mang. ⁷ Nolu ngom aropé kinnamka:mílo, nolu ngok Abumésin kinyai. Su:pakolokké nolu bím kintobo:sin ka:tobo:sin."

⁸ Pilipbí luto, "Ru:tuma, Abumé ngolum léngkantei éddéi ngolukképé pí:dag."

⁹ Jisubí bím lulatsuto, "Pilip, noluk lédílo siddíko du:mínam lédupésin no ngom kintoman? Sé:koi ngom ka:toji, bí:éi Abumé ka:to:bo. Édém-pila kapé no lukan, "Abumé ngolum léngkankítei émna?" ¹⁰ Ngo Abukolo dung odokké Abubí ngokkolo dung émnamdém no méngkésuma:nei? Ngok nolum lubinam agomkídí:dém ngok aíké ilang-gílangki nolum lubimang; émpige:la ngokkolo du:mínné Abubí bík agerém gerdag. ¹¹ Ngom méngkésulang édílo ngo Abukolo odokké Abubí ngokkolo dung émna ludon. Nolu méngkésuma:mílo, mé:píla:manam agerkídí:dok léga:péi ngom méngkésulang. ¹² Ngo nolum arodém lubidung, sé:kobí ngom méngkésuyéji, bí:sin ngok gernam agerkídí:dém geryé; odokké édém-bulumya:sin bottéya:né agerém bí geryé, kapéné ngo Abukoto:pé gídakku. ¹³ Nolu ngok aminno okkoméi koyéji, ngo édém ibiyé, édém-pimílo Abubí Ao:do luyitsunamém pa:yépé. ¹⁴ Nolu ngok aminno okkoméi koyéji, ngo édém ibiru:yé."

Angunn Yalomé Mélígbínamdém Pesubinam

¹⁵ "Nolu ngom aipé-mé:dagmílo, ngok lulígnammém nolu iyé. ¹⁶ Odokké ngo Abukolok kobiyé, bí nolum édílo:sin mépagla gíkuma:né anguné Lusí:binéko bidopé, ¹⁷ édé arolok Yalodé.

⁹14.1 nolu

14.13 Mt 7.7; Jem 1.5

Mo:písé bím toríksula:ma, kapila:né mo:písé bím ka:beksinmang odokké kinsinmang. Émpige:la nolu bím kindag, bí noluk lédílo du:míndung odokké nolukkolo du:míntíyé.

¹⁸ Ngo nolum rokpanpé mépagmayé; ngo nolukkolo:pé gíladyéku.

¹⁹ Ajjiouko lédupé mo:písé ngom ka:bekkuma:yébo, émpige:la nolu ngom ka:begyé; kapila:né ngo turra du:yé, nolusin turra du:yé.

²⁰ Ngo ngok Abukolo dung, odokké nolu ngokkolo odokké ngo nolukkolo dung émnamdém odo longédo nolu kinyé.

²¹ Sé:ko ngok lulígnamkídí:dém tadge:la édémbulu ibomdagji; bí édé tani:dé sé:ko ngom aipé-mé:dagji; odokké sé:ko ngom aipé-mé:dagji bím ngok Abubí aipé-mé:yé; odokké ngo:sin bím aipé-mé:yé odokké ngo aíé bím léngkansuyé."

²² Odo Judabí (Judas Iskortiabí:mang) bím luto, "Émpige:la, Ru:tuma, kapila no mo:písém aíém léngkansuma:pé ngolumong léngkansupé mé:dun?"

²³ Jisubí bím lulatsutoku, "Sé:kai ngom aipé-mé:mílo, bí ngok luyínamém tadyé. Ngok Abubí bím aipé-mé:yé, odokké ngolu bíkkodo:pé gíla bík lédílo du:mínyé. ²⁴ Sé:kobí ngom aipé-mé:ma:ji bí ngok luyínamém tadma:yé. Noluk sé: tadnam agomkídí:sé ngok aíkémang; édébulu ngom méligné Abuké agomé.

²⁵ Ngo noluk lédílo du:dakso sé: agom appí:sém nolum lubidung.

²⁶ Émpige:la Lusí:binébí, édé Angunn Yalodé, sé:kom Abubí ngok aminno méligbiyéji, bí nolum appíngém luyíryé odokké ngo nolum okkom luyírbika:ji édémbulum mé:pamoyéku.

²⁷ Asin-ansíngém ngo noluk lédílo mépagbila gídakku, ngok asin-ansíngém nolum bidung. Ngo nolum mo:písok bikamémpé bimang. Noluk asiné mé:pinsuyok, odokké bulum pésosinyok.

²⁸ Nolu ngok lunamém tattak, 'Ngo gípoyéku odokké nolukkolo:pé lékoda gíladyéku.' Nolu ngom aipé-mé:namka:mílo, nolu mé:popénamamín, kapéné ngo ngok Abukolo:pé gídakku; kapila:né Abubí ngomyang bottéya:nédé. ²⁹ Odokké su:pag édémbulum imango:dapé ngo nolum lubitagbo, édémpila édílo édémpé iyéji, nolu odo méngkésuyépé. ³⁰ Ngo noluk lédílo bojéko luposuma:bo, kapila:né mo:písok migomdé gídobo. Bí ngom motabla:mang;

³¹ émpige:la okkom ngok Abubí lulíktagji édémpépag ngo ido, odo mo:písé kinyé ngo ngok Abumé aipé-mé:dag émnamdém. Édémpila daropto kajé gílaboi."

14.22 Ager 1.13; 10.40-41 **14.23** 1 Jn 2.24; Léng 21.3

14.27 Pil 4.7; Kol 3.15 **14.31** Mk 14.42

Angur-amí:dé:la Réngké:dé

15¹ "Ngo aro angur-amí:dé odokké ngok Abubí angur aríg-inédé. ² Ngokkolo a:yé e:man réngké appí:dém tékpagyé, a:yé e:né réngké appí:dém bí kolomaiyé, édém pimílo édé a:yém e:ya:yé. ³ Nolum ngok lubinam agomkokki nolu naréla du:bo. ⁴ Nolu ngokkol du:míntok odokké ngo nolukkol du:mínyé. Réngké atéro:dé a:yem e:la:ma; édílo:pé édé angur-amí:do pargabla du:mínma:yéji. Édémí:pé nolusin a:yém e:la:mang édílop nolu ngokkol du:mínma:yéji.

⁵ Ngo angur-amí:dé; nolu réngkékídí:dé. Tani:koné ngokkolo du:mínmílo; ngo bíkkolo du:míndo, odo bí bojéko a:yem e:yé; ngo katéma:mílo nolu okkomsin ilamang. ⁶ Sé:koi ngokkolo du:mínma:ji, bí yoppagnam réngkékonémpé idag okodé sando; odokké édém pin réngkéngém tísa:la umílo érríglá rompagdag. ⁷ Nolu ngokkol du:mínmílo; ngok agomé nolukkol du:mínyé, nolu okkoméi mé:doji édéméi kolang, odokké konamdéméi nolum biyé. ⁸ Odokki ngok Abumé unjígmodo, nolu bojéko a:yem engka:langka, odokké a:yédé nolu ngokkol luyírsuné émnamdém léngkandag. ⁹ Abubí ngom kapé aipé-mé:dagji, édémí:pé ngo:sin nolum aipé-mé:dag. Odokké su:pag ngok aipé-mé:namlo du:lang. ¹⁰ Nolu ngok lulígnamkídí:dém tadmílo, nolu ngok aipé-mé:namdo du:yé, kapé ngo ngok Abuké lulígnamkídí:dém tadla bík aipé-mé:namdo du:yardun.

¹¹ Ngok mé:po nolukkolo du:yépé odokké noluk mé:podé pí:síngka:langka émna ngo nolum sidém lubidung. ¹² Ngok lulígnamdé sidé, ngo kapé nolum aya:doji édémí:pé nolu akoné akoném aya:mínsulang. ¹³ Ajonkolok léga:pé sbinamdémyang bottéya:né ayangé okkosin kamang. ¹⁴ Ngo okkom lulíktaggi édém bulum imílo nolu ngok ajoné. ¹⁵ Ngo nolum pagbo émna gogma:bo, kapila:né pagbo ru:tumdok gernam agerdém kinmang. Émpige:la ngo nolum ajoné émna gogyé, kapéné ngo Abukolok oko okkom tattoji édé appí:dém ngo nolum kinmoto. ¹⁶ Nolu ngom balenmang, ngo nolum balentag odokké nolum gí:dopéla a:yém e:dopé ngo tolíktag, oko a:yedé du:yaryéji. Odo nolu ngok aminno okkoméi koyéji édéméi Abubí nolum biyé. ¹⁷ Akoné akoném aya:mínsulang, édé ngok lulígnamdé."

15.1 Jis 5.1-7; lji 19.10; Mk 12.1-9; Mt 15.13; Rum 11.17 **15.4** 1 Jn 2.6 **15.7**
Mt 7.7; Jem 1.5 **15.8** Mt 5.16 **15.13** Rum 5.7; Jn 10.11 **15.14** Lk 12.4

Mo:písok Tayumnam

¹⁸ "Mo:písé nolum tayummílo, odo nolu kinna:bo édé nolum tayumo:ma:dapé ngom tayumpo:to. ¹⁹ Nolu mo:písokka:mílo, mo:písé nolum bík aíkémpé aya:yai; kapéné nolu mo:písok tani:mang; émpige:la ngo nolum mo:písokkém balentag, odok-léga:pé mo:písé nolum tayumdag. ²⁰ Ngok lubinam agomkídí:dém nolu mé:pa:lang, 'Pagbokoné bík ru:tumdémyang bottéya:mang.' Bulu ngom ipusirekamílo, bulu nolumsin ipusireyé; bulu ngok agomémm tatkamílo, bulu noluk agomémsin tadyé. ²¹ Ngok amindok léga:pé bulu nolum ipusireyé, kapila:né bulu kinmang sé:ko ngom mélíktang. ²² Ngo gíge:la bulum lubimanamka:mílo, bulu buluk imurra du:namdém kinmayai. Émpige:la, su:pag buluk pa:pkídí:dok lupaksunan bulukké lambé katoma:bong. ²³ Odokké sé:ko ngom tayumdagji bí ngok Abumésin tayumdag. ²⁴ Oko agerém amme édílo:sin ikíma:ji, ngo bulukkolo édémphin agerém ima:namka:mílo, bulu imurém ima:yai; émpige:la su:pag ngo okkom itagji édém ka:to, odokké bulu ngoyim ngomna ngok Abumé tayumdung. ²⁵ Émpige:la buluk lurodo adla lé:nam agomdém ilet-gílednam léga:pé sémpé ikang, 'Okkosin kama:pé bulu ngom tayumto.'

²⁶ Émpige:la édílo Lusí:binébi gíyéji, sé:kom ngo Abukolokké nolukkolo:pé méligbiyéji, édé aroné yalodé sé:ko Abukolokké gílendu:ji, bí ngok agomémm lukanbiyé. ²⁷ Odokké nolusin lukanbikuné, kapéné ilendokkébo nolu ngok lédílo du:míndung.

15.18 Mt 10.22 **15.20** Mt 10.24; 1 Kor 4.12; Ager 4.17; 1 Pit 4.14

15.25 Ni:tom 35.19; 69.4

16 ¹ Nolu opagledma:dopé émna ngo sé: appí:sém nolum lubidung. ² Bulu nolum murong-okumlokké ménnenyé, aroru:pé lubidung édé ayírdé a:dobo édílo sé:koi nolum mokeyéji, bí Ru:némé agergerbidung émna mé:suyé. ³ Bulu Abuméla: ngom kinma:la sémpin agerém geryé. ⁴ Édílo ayírdé a:yéji odo ngo nolum lupano:bika émna nolu édém mé:pa:yé. Ngo noluk lédílo du:mínam léga:pé sémbulum po:pélo lubimangai.

Angunn Yaloké Ager

⁵ Su:pag ngo ngom mélínékodo:pé gídakku; émgom nolukkolok sé:kosin ngom taumang, 'No okolo:pé gídang?' ⁶ Ngo sémbulum nolum lubinam léga:pé, noluk asiné mé:dírro bi:pakkang. ⁷ Émgom ngo nolum arodém lubidung; ngok gípackunamdé nolukképé aidag. Kapéné ngo gípackuma:mílo, Lusí:binébi nolukkolo:pé gítogma:yé; émpige:la ngo gíkumílo, nolukkolo:pé ngo bím méligbiyé. ⁸ Odokké édílo bí gíyéji, pa:bém, arolok-du:namém, odokké kéba:ba:namém, bí mo:písém kinjígla-kinmoyé. ⁹ Bí pa:b léga:dém kinjígla-kinmoyé, kapéné bulu ngom méngkésutomang; ¹⁰ arolok-du:nam léga:dém kinmoyé, kapila:né ngo Abukolo:pé gídakkubo, odokké nolu ngom ka:bekkuma:yé. ¹¹ Kéba:ba:namdok léga:dé, kapila:né sé: mo:písok migomdém kébangém ba:tagbo.

¹² Ngokké bojéru:ngko agomé nolum lubipénamé du:da, émpige:la nolu su:pag édém tarrasulamang. ¹³ Édílo arodok Yalodé gíyéji, bí nolum appíng arodo:pé gíboyé. Kapéné bí bík aíké ilang-gíla:lo luma:yé, émpige:la bí okkom tattoji édém bí lubiyé, odokké oko okko a:yéji édémbulum bí nolum lubiyé. ¹⁴ Bí ngom unjígmoyé, kapéné ngokké oko okko du:ji édémbulum bí la:yé odokké édémbulum nolum lukanbiyé. ¹⁵ Oko okko Abuké du:ji édé appí:dé ngokké; odok-léga:pé ngo nolum lubika ngok appíngém bí la:yé odokké édém nolum lukanbiyé.

Mé:dírdé Mé:popé Iyéku

¹⁶ Asudouko du:nam lédupé nolu ngom ka:bekkuma:yébo, odokké asudouko lédo:upé, nolu lékoda ngom ka:begyéku."

¹⁷ Bíkkol luyírsuné ékké akoné akoném luposuto, "Bí okkom ngolum lubiton, 'Asudoukomílo, nolu ngom ka:bégma:yé, émpige:la asudouko lédupé lékoda nolu ngom ka:begyéku' odokké 'Kapila:né ngo Abukoto:pé gídakku' édé lunamdé okkan?" ¹⁸ Bulu luto, "Bí okkom sémpé lukan, 'Asudoukomílo'? Bík lunamdém ngolu tatkindu:lang?"

¹⁹ Jisubí kinto bulu bím taukínamko taulí:dung émna, édémpila bí bulum luto, "Ngo luka, 'Asudoukomílo, nolu ngom ka:begma:yé, odokké asudouko lédupé nolu lékoda ngom ka:begyéku.' Nolutuk ara:do nolu édémnyé taumínsudun? ²⁰ Ngo nolum arodém lubidung, nolu kabaném-kabla u:la du:yé, émpige:la mo:písé mé:pola du:yé; nolu mé:díryé; émpige:la noluk mé:dírdé mé:popé iyéku. ²¹ Édílo né:ngkoné ommang pangkíramdon bík obo akiyé-kido, kapila:né bík odí ayírdé píngangka:bo. Émpige:la édílo bí ko:dém obíddagji, bí bík aki-kinamdém mé:pangkuma:bo, kapéné mo:píso:pé ko:ko gído émna bí mé:podag. ²² Édémpila su:pag nolukké mé:dírnan ayíré, émgom ngo nolum lékoda ka:ríksuyéku odo noluk asiné mé:poyéku, odokké sé:kosin noluk mé:podém nolukkolokkém la:pagla:ma:yé.

²³ Odo longédo nolu ngom okkomsin tauma:yé. Ngo nolum arodém lubidung, nolu okkoméi Abukolok koyéji ngok aminno bí nolum édéméi biyé. ²⁴ Su:lo:pé nolu ngok aminno okkomsin koma:da. Kotok odo nolu pa:yé, odopag noluk mé:ponamdé pí:sí:yé."

Mo:písém Motabnam

²⁵ "Ngo nolum sémbulum luyisula lunamki lubidung. Émpige:la ayírdé a:yé édílo luyisunampé luma:bo, émpige:la nolum Abuké tayé:lok agomém naréngo:pé lubiyé. ²⁶ Odo longédo nolu ngok aminno koyé; odokké ngo lumang ngo nolukkép ibila Abukolok kobiyé émna. ²⁷ Abubí aídéi nolum aipé-mé:dag; kapila:né nolu ngom aipé-mé:dag odokké ngo Abukolokké gídung émna nolu méngkésudag. ²⁸ Ngo Abukolokké mo:píso:pé gíatag; odokké ngo su:pag mo:písém mépagla Abukolo:pé gídakku."

²⁹ Odo bíkkol luyírsunékídí:dé luto, "Su:pakpag no okkomsin luyisuma:pé, naréngo:pé lubidung! ³⁰ Su:pag ngolu kinto no appíngém kindag, odokké nom taupénamé okkosin kama:bo; no Ru:nékolokké gídung émna sidé ngolum méngkésomodung."

³¹ Jisubí bulum lulatsutoku, "Nolu su:pag méngkésudoyé? ³² Ayírdé píngadobo, arópé édé píngangka:bo, édílo nolum appíngém, aíké okumpé dukpítsumoyéji, odokké nolu ngom atéro:pé mépagyé; émgom ngo atérma:yé; kapéné Abubí ngok lédílo dung. ³³ Ngokkolo nolukké ansíngé du:yépé émna ngo nolum sémbulum lubika. Mo:píso nolukké ngasodé kayé. Émpige:la asin mé:pola du:lang! Ngo mo:písém motaptagbo."

Jisubí Gímínnékídí:dok Léga:pé Kumbinam

17¹ Jisubí édé agomdém lunam lédupé, bí tayé:to:pé ngesa:la kumto: "Abu, ayíré píngangka:bo; nok Ao:mé unjíg motei, odo nok Ao:bí nom unjíg moyépé. ² Sé:kobulum no bím bituji bulum appíngém turyarné turnamém binam léga:pé no bím appíngké tayé:lo ilang-gílangém bitag. ³ Odokké turyarné turnamdé sidé: no atéro:dé aro Ru:né bí émna odokké nok mé lígnam Jisu Kiristomé bulu kinyépé. ⁴ No ngom oko agerém gerdopé bitagan, édém ngo mo:píso gerpídge:la nom unjíg moto. ⁵ Su:pag, Abu, nok aíké kangga:do ngom unjíg motei. Mo:písém ru:lenma:dodok po:pélo nok lédílo ngokké kapin unjígé dungngan édémí:pé ngom su:pag unjíg motei.

⁶ No sé: mo:písok ara:lokkém sé:kobulum ngom bitang, buluk kangga:lo ngo nok aminém lukanbika; bulu nonggíngkai, no bulum ngom bitagai; odokké bulu nok agomém taddagai. ⁷ Su:pag bulu kinka:bo, no oko okkoméi ngom bitagji édé appí:déi nokkolokké émna. ⁸ Kapéné no oko agomém ngom lulíkkaji, édé agomkídí:dém ngo bulum lubika odokké bulu édémbulum toríksuto. Ngo nokkolokké gídung émnamdém bulu aropé kinto odokké no ngom mé líktag émnamdém bulu méngkésuto.

⁹ Ngo buluk léga:pé kumbiladung, ngo mo:písok léga:pé kumbimang, émpige:la no ngom sé:kobulum bitagji buluk léga:pé kumbidung; kapéné bulu nokké. ¹⁰ Ngok appí:dé nokké, odokké nok appí:dé ngokké. Odokké ngo bulukkolo unjígém pa:dung. ¹¹ Odokké su:pag ngo mo:píso du:yarma:bo; émpige:la bulu du:yaryé, ngo nokkodo:pé gídokubo. Angunn Abu, sé:kobulum no ngom bitang, bulum nok aminno du:ribilang, ngolu kapé lékola du:ji, édémí:pé bulu lékola du:yé. ¹² Édílo ngo buluk lédílo dungngan, ngo bulum nok amindok tornamki morila léngka, nok binam édé amindokki. Ngo bulum du:rika; bulukkolok a:kosin yoktoma, édé tani:dok ru:yí:pé sé:kom yogdop tolíktungan, Ru:nék-gomugdok adnamdém ilet-gílednam léga:pé yokkang. ¹³ Su:pag ngo nokkolo:pé gídokubo, émpige:la ngok mé:podém bulu pí:sí:dop pa:yépé émna mo:píso du:dodo ngo sémbulum bulum lubidung. ¹⁴ Nok agomkídí:dém ngo bulum bitag, odokké mo:písé bulum tayumdag, kapila:né ngo kapé mo:písokkéma:ji bulusin édémí:pé mo:písokkémang. ¹⁵ Bulum sé: mo:písokké gípagbodokupé émna ngo kummang, émpige:la no bulum aima:nélokkém morila lé:dopé émna kumdung. ¹⁶ Ngo kapé mo:písokkéma:ji, édémí:pé bulusin sokkémang. ¹⁷ Nok agomdé

arro; arodokki bulum naré:motei. ¹⁸ No kapé ngom sé: mo:píso:pé méliktagji, édémí:pé ngo:sin bulum mo:pí ara:do:pé méliktag.

¹⁹ Odokké buluk léga:pé ngo aíé naré:suka, odo bulumsin arodo narémoyépé émna.

²⁰ Odogbuluk légango:pé ngo kummang, émpige:la sé:kobulu buluk agom lubinamdokki ngom méngkésuduji buluk léga:pésin ngo kumdung. ²¹ Odo bulu appí:dé lékoyépé; Abu, no kapé ngokkolo, odokké ngo nokkolo lékoladun. Bulusin ngolukkolo lékoka:langka, odo mo:písé no ngom méliktag émna méngkésuyépé. ²² No ngom binam unjígdem ngo bulum bitag, odo ngolu kapé lékodagji bulusin édémí:pé lékodopé. ²³ Ngo bulukkolo dung odokké no ngokkolo dung. Odo bulu aro-aropé lékoyépé, édempimílo mo:písé no ngom méliktag, odokké no kapé ngom aya:dagji édémí:pé bulumsin aya:dag émna kinyépé.

²⁴ Abu, no sé:kobulum ngom bitu:ji, bulu ngok dungkodo du:míndopé ngo mé:dag, odokké ngok unjígdem ka:dopé. Oko unjígdem no ngom bitu:ji, kapéné mo:písém ru:lenma:do po:pélo:bo no ngom aipé-mé:daggai. ²⁵ Arolok-du:né Abu, mo:písé nom kinmang, émpige:la ngo nom kindag, odokké bulu kindag no ngom méliktag émna. ²⁶ No sé:kon édém bulum lubikabo odokké lubitíla du:yé, oko aya:dé nokké ngok léga:pé dungnga:ji édé aya:dé bulukkolo dungka:langka, odokké ngo bulukkolo du:mínyé."

Jisum Sogabnam

(Moti 26.47-56; Mark 14.43-50; Luk 22.47-53)

18 ¹Édílo Jisubí agomkídí:sém lungaptoji, bí luyírsunékídí:dok lédílo Kidron mo:lo-amo:dém gíkola kekonpé gíkang, okolo ba:rik dungngan, odokké édé ba:ri:do:pé bí:la: luyírsunékídí:dé gíanggang. ²Judasbí, bím yadla-kopakpénéde édé ba:ri:dém kindagai; kapéné odo ba:ri:do Jisubí bíkkol luyírsunékídí:dém ríksuke:dungngai. ³Édém-pila Judasbí maglíng asutkola: abiné miríkídí:dogla: Parosikídí:dok kumli kanggabné ékkém gíbola odo:pé alaglo mérrom, serakiémna: gídíng yoksém bomna gía:do. ⁴Odo Jisubí bíkkolo okko kapiyéji édé appí:dém kinna bulukkodo:pé gílenna tauto, "Nolu sé:kom madun?" ⁵Bulu bím lulatsutoku, "Najaretdok Jisumé." Jisubí bulum luto, "Ngo:na Jisubí." Bím yadla-kopagné, Judasbí, odo buluk lédílo dagmínna dungngai. ⁶"Ngo:na Jisubí," émna édílo bí bulum luton, bulu ngedladamsula amo:bop otabamkang. ⁷Lékoda bí bulum tauto, "Nolu sé:kom madun?" Bulu luto, "Najaretdok Jisumé." ⁸Jisubí lulatsutoku, "Ngo nolum lubidung ngo:na Jisubí:," édém-pila nolu ngom madu:mílo, sé: tani:kídí:sém gímotoku." ⁹Bík lunam agom, "No sé:kobulum ngom bitagaji bulukkolok ngo a:komsin yogmotomang" émnamdém ilet-gílednam léga:pé ikang. ¹⁰Odo Simon Pitorbí, yoksako gébomna dungngai, édém sadlenna abíngaryan mirídok pagbodém palígla, bík lagbíkké yerudém papakto. Pagbodok aminém Malkas émtungai. ¹¹Jisubí Pitormé luto, "Nok yoksadém sobugdo líktoku; ngom oko batidém tí:dopé Abubí bitu:ji édé bati:dém ngo tí:mayénei?"

Jisumé Annaskodo:pé Gíbonam

¹²Odo maglíng asumdé:la buluk keptendé:la kumli kanggabnékídí:dé Jisumé sogabge:la bím yénggapto. ¹³Bulu bím Annaskodo:pé gíbopo:to, kapéné bí Kaipaské atodé:ai, sé:ko édé dítagdok abíngaryan mirídé:ai. ¹⁴Édé Kaipasbí:ai sé:ko Jiudikídí:dém luyírbika:ji, 'Tani:ko appíng tani:ké léga:pé sibimílo aiyé.'

Pitorbí Jisumé Lupaksunam

(*Moti 26.69,70; Mark 14.66-68; Luk 22.55-57*)

¹⁵ Simon Pitorbí:la luyírsuné a:ko Jisuké lédílo gímínto. Édé luyírsunédé abíngaryan mirídok kangkinai. Bí Jisuké lédílo abíngaryan mirídok okum-lotta:do:pé gíamínkang, ¹⁶ édílo Pitorbí yabgo ru:yido dagla dungngan. Odo édé akon luyírsunédé, sé:ko abíngaryan mirídok kangkinan, gílenna yabgodok du:né pagnédém luto, odokké bí Pitormé gíabodoku. ¹⁷ Yabgodok du:né pagnédé Pitormé luto, "No:sin sé: tani:sok luyírsunékídí:dok a:koma:lang?"

Bí luto, "Ma, ngoma."

¹⁸ Su:pag pagbokídí:dé:la kumli kanggabnékídí:dé síkírnám léga:pé umíko pargapto, odokké bulu dagla amsula dungngai; Pitorbí:sin buluk lédílo dagmínna amsumínto.

Abíngaryan Miridé Jisumé Taunam

(*Moti 26.59-66; Mark 14.55-64; Luk 22.66-71*)

¹⁹ Odo abíngaryan miridé Jisumé bíkkol luyírsunékídí:démna: bík luyírnámkídí:dok agomém tauto. ²⁰ Jisubí bím lulatsutoku, "Ngo mo:písok appíngké tatkolo lubika; ngo lo:dém murong-okumkídí:do:la kumli:do luyírbika, okolo Jiudi appí:dé gíkumsudoji; ngo okkomsin lé:sila lumangai. ²¹ No kapila ngom taudun? Ngok lubinammém tadnékídí:dém tautopén; ngo okkom lukaji édém bulu kindag."

²² Édílo Jisubí édémpé luton, bík kéra:dok dagla du:né kumli kanggabnékoné bím pige:la sémpé luto, "Abíngaryan mirídém no édémpéi lulatsudokun?"

²³ Jisubí bím lulatsutoku, "Ngo lumurtagmílo, lumurdém lukanbikunédém léngkantei, émpige:la arrom lukamílo, no kapila ngom piton?"

²⁴ Odo Annasbí bím, abíngaryan^r mirí Kaipaskolo:pé yenggabla mélíkto.

Pitorbí Jisumé Lékoda Lupaksunam

(*Moti 26.71-75; Mark 14.69-72; Luk 22.5-62*)

²⁵ Odo ayírdo Simon Pitorbí dagla umí amsula dungngai. Bulu bím luto, "No:sin bíkkol luyírsunékídí:dok a:koma:lang?"

Bí édém lupaksula luto, "Ma, ngo:ma."

^r18.24 su:pakké abíngaryan mirí

18.23 Mt 5.39; Ager 23.2-5

²⁶ Abíngaryan mirídok pagbokoné, Pitorké yeru papagnamdok aí:tani:ko, bím tauto, "Ngo nom bík lédílo du:dopé édé ba:ri:do ka:to:da."

²⁷ Pitorbí édém lékoda lupaksuto; odokké oddar kikir kokkang.

Jisubí Pilatké Kangga:do

(Moti 27.1,2,11-14; Mark 15.1-5; Luk 23.1-5)

²⁸ Ro:rokompé bulu Jisumé Kaipaské okumdokké rajbobondo:pé gíboto. Bulu aíkídí:dé kapéigom Gíbo:la donam gí:dí:dém dola:dopé, odokké suama:dopé émna bulu rajbobondo:pé gíatomang.

²⁹ Édémpila Pilatbí bulukkodo:pé gílenna luto, "Nolu sé: tani:sok kekonpé oko lujémnamém bomtang?"

³⁰ Bulu bím lulatsutoku, "Sé: tani:sé imurnékoma:mílo, ngolu bím nok alaglo tolígma:yai."

³¹ Pilatbí bulum luto, "Bím gíbokangku odokké nolu noluk aíké lurodokki bím kéba:ba:ta:ku."

Jiudikídí:dé bím luto, "Ngoluk lurodo sé:komsin mokelanan ilang-gílangé kamang." ³² Jisubí kapin sinamki siyéji, odokké bík lunam agomdém ilet-gílednam léga:pé sémpé ikang.

³³ Pilatbí rajbobondo:pé lékoda gíanggekula Jisumé gogge:la luto, "No Jiudikídí:dok Migomdéi?"

³⁴ Jisubí lulatsutoku, "No édém aíké asin méngkampéi ludun, émmamílo sé:kai akoné édém ngok léga:pé nom lubitang?"

³⁵ Pilatbí lulatsutoku, "Ngo Jiudi tani:koi?" Nok aíké tani:kídí:dé:la abín miríkídí:dé nom ngok alaglo tolíktag, no okkom iton?"

³⁶ Jisubí lulatsutoku, "Ngok migomdokodé sé: mo:písokkémang; ngok migomdokodé sé: mo:písokka:mílo, ngok pagbokídí:dé mimag-moyyai; odo ngom Jiudikídí:dok alaglo tolígma:yapé; édémpila ngok migomdokodé sé: mo:písokkémang."

³⁷ Pilatbí bím luto, "Émpém no migomkoi!" Jisubí lulatsutoku, "No ludung ngo migomé. Kapéné ngom édémpéi otagai, odokké odok légangéi arodém lukanbikolo, ngo sé: mo:píso:pé gíttag. Sé:koi arolo du:ji bí ngok agomém taddag."

³⁸ Pilatbí bím tauto, "Okkon arodé ?" Bí édém lunam lédupé, bí lékoda Jiudikídí:do:pé gílenge:la bulum luto, "Ngo bíkkolok oko imurkosin pa:mang."

³⁹ Émpige:la nolukké ilet-gílotko dung Gíbo:la donam gí:dí:lo tani: a:kom mélennígdoku; nolu mé:dumílo, ngo nolukkolo:pé Jiudikídí:dok migomé mélennígbikupé."

⁴⁰ Bulu jé:latsutoku, "Bímma, émpige:la Barabbasmé
méleníktéikui!" Barabbasbí tani:mokennékkai.

19 ¹ Odo Pilatbí Jisumé sabukki dí:dopé lulíkto. ² Maglíngkídí:dé tang dumlupko poge:la bík tukkudo kublíkto. Odokké bulu ba:yomné galukko bím molíkto; ³ odokké bulu bíkkodo:pé gímogímola gísa:la luto, "Írroi, Jiudilok migommé!" Odokké bulu bím migmodok pito.

⁴ Pilatbí lékoda gílengekula bulum luto, "Kangkí, ngo bím nolukkoso:pé gílenboyéku, odo nolu kinyépé ngo bíkkolok oko imurkosin pa:tomang." ⁵ Édémpila Jisubí tang dumlubdémna: ba:yomné galugdém géla gílando. Pilatbí bulum luto, "Ka:tok, sidé édé tani:dé!"

⁶ Édílo abín miríkídí:dé:la kumli kanggabnékídí:dé bím ka:toji, odo bulu jé:ropkang, "Bímuruslo pítketok, bímuruslo pítketok!"

Pilatbí bulum luto, "Nolu aié gíbola bím pítketa:ka, kapéné bíkkolo ngo oko imurkosin pa:tomang."

⁷ Jiudikídí:dé bím lulatsutoku, "Ngolukké luroko dung, odokké édé lurodokki bí sipéru:nammé, kapila:né bí aím Ru:nék Ao:dé émna lusuka."

⁸ Édílo Pilatbí édé agomkídí:dém tatpa:suton, bí péso:yangkang, ⁹ bí lékoda rajbobondo:pé gíanggekula Jisumé tauto, "No okolokké gídun?"

Émpige:la Jisubí okkomsin lulatsutokumang. ¹⁰ Odok-léga:pé Pilatbí bím luto, "No ngom okkomsin lubisukuma:yenei? Nom méliglangkunanélauruslo pítkenan ilang-gílangé ngokké dung émna no kindoyé?"

¹¹ Jisubí bím lulatsutoku, "Tayé:tokké nom bimanamka:mílo, nokké ngok tayé:lo ilang-gílangé kamayai; odok-léga:pé sé:kobí ngom nok alaglo tolíktoji bík imurdé bottéya:dag."

¹² Édém tatpa:suge:la Pilatbí Jisumé mélenníkkupé ikító, émpige:la Jiudikídí:dé jé:yartíkang, "No sé: tani:sém mélenníkkumílo, no Kaisarké ajonémang. Sé:koi aié migomé émsuyéji bí Kaisarké kekonpé dagrobdag."

¹³ Édílo Pilatbí édé agomkídí:dém tadbeksuton, bí Jisumé gílenbomoto, odokké lbiri agompé okodém Gobbata émdoji, édé ílíng kungké tayé:do kéba:ba:binam léga:pé tetto. ¹⁴ Édé longédé Gíbo:la donam gí:dí:dok moninsunan longngai; ayírdé lo:tudaggaboi. Bí Jiudikídí:dém luto, "Ka:tok noluk Migomdé!"

¹⁵ Bulu jé:sangkang, "Bím gípagbokang, bím gípagbokang, bímuruslo píttok!"

Pilatbí bulum tauto, "Noluk migomé ngouruslo pítkepéi?"

19.2 Mt 27.27-31 **19.4** Lk 23.4 **19.7** Leb 24.16; Mk 14.61-64

19.11 Rum 13.1 **19.14** Mk 15.42

Abín miríkídí:dé lulatsutoku, "Kaisaro:bí ngoluk migomé, odokké ngolukké migomé kasedmang."

¹⁶ Odo Pilatbí Jisumé kuruslo pítkedopé buluk alaglo tolíkto.

Jisumé Kuruslo Pítkenam

(Moti 27.32-44; Mark 15.21-32; Luk 23.26-43)

¹⁷ Édémpila bulu Jisumé gílenbokang. Bí aíé aíképé kurusdém jo:lenbomna, tublong émkodop gípíto, Ibiri agompé okodém Golgota émdo. ¹⁸ Odo bulu Jisumé kuruslo pítketo, odokké bík lédílo

tani:anyikosin, bím pongkodo odokké bínyim kekon kesakpé pítto.

¹⁹ Pilatbí lupangko adge:la kurus tayé:do pídgablíkto. Édém sémpé

attagai, "Najaretdok Jisubí, Jiudikídí:dok Migomdé." ²⁰ Bojérungko Jiudi taniyé édém poto, kapéné Jisumé kuruslo pítkekodé nogordok kéra:daggai, odokké édém Ibiri, Letin, odokké Girik agompé attagai.

²¹ Odo Jiudikídí:dok abín miríkídí:dé Pilatmé luto, "Jiudikídí:dok migomdé émna addyo," émpige:la 'sé: tani:sé Jiudikídí:dok migomé émna lusudaggai."

²² Pilatbí lulatsutoku, "Ngo okkoméi attagbo:ji, attagbo."

²³ Édílo maglíngkídí:dé Jisumé kuruslo pítton, bulu bík bédugasorkídí:dém langge:la édémbulum ba:pikopé orto, ako maglíng léga:pé a:ko. Bulu gétémnam galugdémnsin la:to; émpige:la édém ommangai, tayé:tokké kéigbo:pé aborongoko:pé sumtagai.

²⁴ Édémpila bulu akoné akoném luposuto, "Sém bupedyobo, émpige:la sidé sé:kképé iyéji, amin-kunamko ku:po:lai." Édé Ru:nék-gomugdém ilet-gíletnam léga:pé ikang.

"Bulu buluk ara:lo ngok génamém orpansuto,

odokké ngok galug léga:pé bulu aminém ku:to."

Édémpila maglíngkídí:dé édém ito.

²⁵ Jisuké kurus kéra:do bík anédé, bík anédok bírmédé, Kolopaské yamné Meri:bí:la Meri Magdolonibí dagla dungngai. ²⁶ Édílo Jisubí bík anédémna: bíkkol luyírsuné sé:kom bí aipé aipé-mé:dagaji bík kéra:do dagla du:dopé ka:ton, odo bí bík anédém luto, "Yo:no, ka:tok, nok ao:dé!"

²⁷ Odokké bí luyírsunédém luto, "Ka:tok, nok anédé." Odokké édé ayírdokké, édé luyírsunédé bím bík okumpé gíbokangku.

Jisuké Sinam

(Moti 27.45-56; Mark 15. 33-41; Luk 23.44-49)

²⁸ Odok lédupé Jisubí, appíngém su:pag ingaptagbo émna kinsuge:la, Ru:nék-gomugdok lukamdémpé idopé, bí luto, "Ngo asiko tí:lí:dung."

²⁹ Odo batikolo bi:nékopé bakserené apongé dungngai; édémpila bulu gimurkolo bi:dopé apodém jí:budlígge:la essup réngké:kolo níggabge:la édém bík nappa:do níglígbito. ³⁰ Édílo Jisubí bakserné apodém pa:toji, bí luto, "Édém gerpíttagbo."

Odok lédupé bí bík tukkudém íbumge:la bík yalodém tolíkto.

Jisuké Angkédém Níggjognam

³¹ Édé longédé moninsunam longngai, odokké longkondo angurun yoddí longékai. Édémpila Jiudikídí:dé Yoddo longédo simangkídí:dém kuskuskídí:do du:molí:mala Pilatmé buluk allém dí:sodmodopéla: buluk sima:dém bomdokupé tausuto. ³² Édémpila maglíngkídí:dé gíla pa:ponamdok allém dí:sotto, odokké akondém sé:kom bík lédílo kususdo pítkan. ³³ Émpige:la édílo bulu Jisukodo:pé gíton, bulu bím sila du:dopé ka:to, bulu bík allém dí:sotomang. ³⁴ Maglíngkoné bík gídídokki Jisuk angkeddok níkkurto, odokké lékkolo odokké í:yéla: assé bidlendo. ³⁵ Sé:koi ka:toji bí édém lukanbitoku, odokké bík lukanbikunamdé arro. Bí kindag bí arrom ludung, odokké nolusin méngkésuyépé émna bí édém lukanbidung. ³⁶ Ru:nék-gomugdok adnamdém ílet-gílednam léga:pé édébulumpé ikang, "Bík along asongkosin dí:sodma:yé." ³⁷ Odokké, Ru:nék-gomugdo o:kolai lutag, "Sé:kom bulu níkkurtoji bímmíng bulu ka:tinsuyéku."

Jisumé Yusínam

(Moti 27.57-61; Mark 15.42-47; Luk 23.50-56)

³⁸ Odok lédupé, Arimatiadok Jusepbí, sé:ko Jiudiém pésola lé:sila Jisuké lédule gímínnékan, bí Pilatkolok Jisuké sima:dém bomkupé kotoku. Édémpila Pilatbí bím la:mo:toku, bí gíla sima:dém la:toku. ³⁹ Nikodemasbí bím gíjonka, sé:ko Jisukodo:pé po:pélo yumékoném agom tatkapé gíka. Bí yíngum sé:rkíramkopé molusunam nampon-yonsunaméla: eloém bomna gído. ⁴⁰ Bulu Jisuk sima:dém la:toku, odokké asong-onnolok gayinki namponékídí:dém yonnígge:la yetto, tani:simangém yusí:doém Jiudilok ílot-gílot

19.31 Atten 21.23; Gílen 12.16

19.36 Gílen 12.46; Kíkan 9.12; Ni:tom 34.20 19.37 Jek 12.10

kísapé ika-gíka. ⁴¹ Jisumé kuruslo pítkekodo ba:ri:ko dungngai,
odokké édé ba:ri:do sé:komésin léngkíma:nam agoko dungngai.
⁴² Édémpila Jiudilok moninsunam longépé inamé, odokké agodé
aninnammé, bulu Jisumé odo mésí:to.

Simang Kaman Agodé

(Moti 18.1-8; Mark 16.1-8; Luk 24.1-12)

20¹ Odo lo:níddok anggotpo:né longédo, airu:pé ro:rokompé, kémogamna du:dodo Meri Magdolonbí agodo:pé gí kang, odokké agodok gí angkodok ílí:dém pérpagla lé:dopé ka:to.

² Édémpila bí Pitorkolo:péla: akon luyírsunédo:pé sé:kom Jisubí aipé-mé:dagaji, duglangkula lubitoku, "Bulu Ru:tummé agodokkém la:pakto, odokké bím okoloi lé:tosong édém ngolu kinmang."

³ Édémpila Pitorbí:la akon luyírsunédé agodop émna gí lenkang.

⁴ Binyí annyidé dukkang, émpige:la akon luyírsunédé Pitormé dugbadla agodo:pé dukpípo:to. ⁵ Bí tungkula ngengala ka:namé, asong-onnolok gayinongkídí:dé asumpé du:dopé ka:to, émgom bí ara:do:pé gía:tomang. ⁶ Odo Simon Pitorbí bík lédupé gípíla agodok ara:do:pé gí angkang. Bí asong-onnolok gayindé odo du:dopé ka:to. ⁷ Émpige:la oko dumérdém bík tukkudo ebittagaji, édé dumérdé gasordok dungkodo kamangai, émpige:la édé aídé yetsula dungngai. ⁸ Odo édé akon luyírsunédé, sé:ko agodo:pé gípípongka:ji, bí:sin gíamínkang. Odokké édém bí kangge:la méngkésuto. ⁹ Kapéné Jisubí sikolokké turyéku émna Ru:nék-gomugdok adnamdém odolo:pé bulu kinmangai. ¹⁰ Odok lédupé luyírsunékídí:dé buluk okumpé gí lattoku.

Meri Magdoloni:mé Jisuké Léngkansunam

(Moti 28.9,10; Mark 16.9-11)

¹¹ Émpige:la Meri:bí agodok ru:yido dagla kapto. Bí kaptu:la tungkula agodém ngengala ka:namé, ¹² odo bí kampo pé géné tayéng-ya:me annyiko, a:ko tukkudo odokké akondé alébo, tedla du:dopé ka:to, okolo Jisuk sima:dém léngkan. ¹³ Bulu bím tauto, "Bírma, no kapila kabdun?"

Bí bulum lubisuto, "Bulu ngok Ru:tummé la:pakto odokké bulu bím okoloi lé:tosong édém ngo kinmang."

¹⁴ Édém luge:la, bí ngengola ka:namé Jisumé dagla du:dopé ka:to, émpige:la édé Jisubí émna bí kintomang. ¹⁵ Jisubí bím luto, "Bírma, kapila no kabdun? Sé:kom no magoladun?"

Bí ba:ri:dém ka:sí:nédé émna mé:la bím luto, "Ru:tuma, no bím jo:pakkamílo, bím okolo lé:líkton ngom lukítei, ngo bím bomkupé."

¹⁶ Jisubí bím luto, "Meri."

Bí bím bérratsula kange:la bím Ibiri agompé luto, "Rabboni!" Odok légí:dé Luyír-abu.

¹⁷ Jisubí bím luto, "Ngom gakpoyok, kapéné ngo su:lo:pé Abukoto:pé gísangkumada; émpige:la no ngok bírrangkídíngolo:pé gíla lubita, ngo ngokkéla: noluk Abukoto:pé odokké ngokkéla: noluk Ru:nékoto:pé gísadakku."

¹⁸ Meri Magdolonibí gílangkula luyírsunékídí:dém lubitoku, "Ngo Ru:tummé ka:to!" Odokké bí bím édémbulum lubitag émna bí bulum lubito.

Jisubí Luyírsunékídí:dém Léngkansuto

(Moti 28.16-20; Mark16.14-18; Luk 24.36-49)

¹⁹ Édé longédok yummayírdo, lo:níddok anggotpo:né longédo, Jiudikídí:dém pésola luyírsunékídí:dé yabgo síkkapsula dungngai. Jisubí gía:la buluk pongkodo dagge:la bulum luto, "Asin-ansíngé nolukkolo dungka:langka." ²⁰ Édílo bí édém lutoji, bí bulum bík alagdémna angkédém léngkanto. Odokké édílo luyírsunékídí:dé Ru:tummé ka:pa:toji bulu mé:pokang. ²¹ Jisubí bulum lékoda luto, "Asin-ansíngé nolukkolo dungka:langka! Abubí kapé ngom mélíktaggi, édémí:pé ngo:sin nolum mélígdung." ²² Odokké édílo bí édém lutoji, bí buluk tayé:lo ngalígge:la luto, "Angunn Yalomém toríksutok. ²³ Nolu sé:kkaiké imurém mé:yinsubimílo; bulum mé:yinsubiyé; nolu sé:kkaiké imurém mé:yinsubima:mílo; bulum mé:yisubima:yé."

Jisubí Tomasmé Léngkansunam

²⁴ Tomasbí yí:la:nyi luyírsunékídí:dok a:ko sé:kom opem émdo, Jisubí odo:pé gíadodo bí buluk lédílo kamangai. ²⁵ Édémpila akon luyírsunékídí:dé bím lubitoku, "Ngolu Ru:tummé ka:to!"

Émpige:la bí bulum luto, "Édílo:pé ngo bík alagdo kili pítkodém ka:ma:yéji, odokké ngok lagném kili pítkurkodo líkka:ma:yéji odokké ngok alagém bík angkedo líkka:ma:yéji odolo:pé ngo méngkésu:ma:yé."

²⁶ Pi:nyi longé lédupé lékoda bíkkol luyírsunékídí:dé édé okumí:dok ara:do dungngai, Tomasbí:sin buluk lédílo du:tédungngai. Yabgokídí:dém síkkaptagai, émpige:la Jisubí gíangge:la buluk pongkodo dagge:la luto, "Asin-ansíngé nolukkolo dungka:langka!" ²⁷ Odo bí Tomasmé luto, "Nok lagnédém sido líkka:to, odokké ngok alaksém ka:ta, nok alagdém lagjunto odokké édém ngok angketso líkka:ta; mé:tinsunamé kamapé du:yok, émpige:la méngkésulang."

²⁸ Tomasbí bím luto, "Ngok Ru:tuma, ngok Ru:néno!"

²⁹ Odo Jisubí bím luto, "No ngom ka:lai méngkésudun? Émpige:la ayang-pa:nékídí:dé bulu sé:ko ngom ka:ma:pésin méngkésutoji."

Sé: Potinsém Adnam Léga:dé

³⁰ Oko okkom sé: potinso attéma:ji, édémpin bojéru:ngko mé:píla:ma:nam agerém Jisubí luyírsunékídí:dok kangga:lo gerka. ³¹ Émpige:la Jisubí Ru:néké Ao:dé émnamdém nolu méngkésudopéla: bík aminno méngkésula nolukké turnamé kayépé émna sé: potinsém attag.

Jisubí Kínítkoném Léngkansunam

21 ¹ Odok lédupé, Jisubí lékoda bíkkol luyírsunékídí:dém Tiberia ga:nédo léngkansuto. Bí sémpé bulum léngkansuto. ² Simon Pitorbí, Opem énmam Tomasbí, Galili mo:tagdok Kana taondok Natanielbí, Jibedi:ké ao:kídí:dé, odokké akon luyírsuné annyiko gíkumsula dungngai. ³ Simon Pitorbí bulum luto, "Ngo ongo makapé gidag."

Bulu bím luto, "Ngolusin nok lédílo gímínyé." Édémpila bulu gílenna gíla ollu:do sa:to; émpige:la édé yumédo bulu ongo apirkosin pa:tomang. ⁴ Ro:rokompé, Jisubí rago:do dagla dung, émpige:la luyírsunékídí:dé édé Jisubí émna odolo:pé kinmangai.

⁵ Jisubí bulum tauto, "Ajonkídínga, nolukké onnggo du:nei?"

Bulu lulatsutoku, "Kamang."

⁶ Bí bulum luto, "Ollu:dok lagbíkpé ésabdém érríkto odo nolu onnggom érgabyé." Édémpila bulu odo érríkto, odokké onnggo bojébatsumammé bulu ésabdém sosa:langgékumapé ikang.

⁷ Édé luyírsunédé sé:kom Jisubí aipé-mé:dagji Pitormé luto, "Édé Ru:tumbí!" Édílo Pitorbí édé Ru:tumbí énmamdém tatbeksuton, bí bík attarém gélíksuge:la asi:do:pé sumjínkang; kapila:né bí gétémmam galugém géma:pé dungngai. ⁸ Émpige:la akon luyírsunékídí:dé ollu:do ragodo:pé gíto, ongoki bi:la du:né ésabdém buto. Bulu témpídokké bojéko mo:témangngai; asido:pé língko lagdu kíramkopé idagai. ⁹ Édílo bulu ragodo:pé písa:toji, odo bulu dorra du:né meredo onnggomna: pitangém ka:beksuto. ¹⁰ Jisubí bulum luto, "Noluk su:paggongké sogabnam ongo ékkém la:ta."

¹¹ Odo Simon Pitorbí ollu:do sanga:la ésabdém ragodo:pé busa:to. Odo língkokola: yíngokola: pirumko; pirtan ongoki bi:la dungngai; odokkíddíko onnggo pannasin, ésabdé bettoma. ¹² Jisubí bulum gokto, "So:pé gíge:la pinkang dopota." Luyírsunékídí:dé sé:kosin bím taula:nané angékatoma, "Sé:kon no émna?" Bulu kindagai édé Ru:tumbí. ¹³ Jisubí gíla pita:dém langge:la bulum bito, odokké ongodémsin édémí:pé bito.

¹⁴ Jisubí sikolokké turkunam lédupé luyírsunékídí:dém léngkasunamdé sidé léumnannéboi.

Jisubí:la Pitorbí

¹⁵ Édílo bulu pinka:dém doton, Jisubí Simon Pitormé tauto, "Jonké ao Simon, no ngom sémbulumya:sin aipé-mé:ya:doye?"

Pitorbí bím luto, "É: Ru:tuma; no kindag ngo nom aipé-mé:dag."

Jisubí bím luto, "Ngok mer-ao:kídí:dém dogomota." ¹⁶ Jisubí lékoda bím luto, "Jonké ao Simon, no ngom aipé-mé:doye?"

Bí bím lulatsutoku, "É: Ru:tuma, no kindag ngo nom aipé-mé:dag."

Jisubí bím luto, "Ngok merkídí:dém mosí:ta." ¹⁷ Jisubí bím lékoda luto, "Jonké ao Simon, no ngom aipé-mé:doye?"

Pitorbí mé:dírkang kapila:né Jisubí bím léumkopé tauto, "No ngom aipé-mé:doye?" Bí bím luto, "Ru:tuma, no appíngém kindag; ngo nom aipé-mé:dag émnamdém no kindag."

Jisubí bím luto, "Ngok merkídí:dém dogomota." ¹⁸ Ngo nom arodém lubidung, édílo no ya:mea:ji no aíé ye:réksudagai odokké okolo:péi gílí:dagji odo:péi gídagai; émpige:la édílo no míjíngebo:ji; no nok alagém lagjaryé, odokké sé:kai akoné nom ye:régbiyé odokké no okolo:pé gílíma:ji odo:péi nom gíboyé." ¹⁹ Bí oko sinamki sila Ru:némé luyitsuyéji édém léngkanam léga:pé Jisubí édém luto. Odokké odok lédupé bí bím luto, "Ngok lédule gímínto!"

Jisubí:la Luyírsuné Akonkoda

²⁰ Pitorbí ngelatsunamé Jisuké aipé-mé:nam luyírsunédém buluk lédule gímínna du:dopé ka:to. Édé bí:ai sé:ko yumé apin dododo Jisumé kégabdange:la taukan, "Ru:tuma, sé:ko nom yadla-kopagyén?" ²¹ Édílo Pitorbí bím ka:ton, bí Jisumé tauto, "Ru:tuma, bím kapé iyén?"

²² Jisubí bím lulatsutoku, "Ngo bím ngok gíladdokudo:pé turra du:toka émna mé:mílo, odo nokképé oko ageré dun? No ngok lédule gímínto."

²³ Édé luyírsunédé sima:yébo émna Jisuké lunam agomdém bírrangkídí:dok ara:lo lujerto; émgom bí sima:yé émna Jisubí bím lumangai. Émpige:la "Ngok gílatkuma:do:pé bí turra dungka:langka émnamdé ngok mé:namai, édé nokképé okkon?"

²⁴ Édé appí:dém lukanbikunédé:la édémbulum adnéde édé luyírsunédé; odokké bík lukanbikunamdé arro émnamdém ngolu kindag.

Attér

²⁵ Sidogbuluk ru:yi:pésin Jisubí bojéru:ngko agerém gerka; édé appí:dém ako akopé admílo; éddíko potiném adlenyé:ji, édémbulum méko-tí:kko sé: mo:píso kagéma:yé.

21.15 Mk 14.29-31; Lk 12.32 **21.19** 2 Pít 1.14; Mk 1.17

21.22 1 Kor 4.5; Jes 5.7; Léngkan 2.25; Mt 16.28